



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Cæremoniale FF. Minorum Strictioris Observantiæ Almæ
Provinciæ Saxonæ S. Crucis**

Sächsische Franziskanerprovinz vom Heiligen Kreuz

Nevhsii, 1706

VD18 10502327

Pars IV. De Diversis Officiis, De Horis Solemnibus Et Minus Solemnibus,
Aliisque Domesticis Consuetudinibus, &c.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-71672](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-71672)

CÆREMONIALIS
Fratrum Minorum strictioris
Observantiæ Provinciæ Saxoniae
sanctæ Crucis,

PARS IV.

DE DIVERSIS OFFICIIS, DE HORIS
SOLEMNIBUS ET MINUS SO-
LEMNIBUS, ALIISQUE DOMESTI-
CIS CONSUETUDI-
NIBUS, &c.

TITULUS I.

De Tabula Hebdomadaria.



I. Ualibet hebdomada scribi debet tabula Officiorum, per scriptos, toto illo tempore tam in choro quam Refectorio aut alias exercendorum; secundum formulam mox subjiciendam; illam scribit Pater Instructor, in ejus absentia aut in Conventibus, in quibus non est Instructor: Pater Vicarius, nisi voluerit scribere ipse Guardianus. Legitur feria sexta vesperi post sumptam collationem, monito ad hoc per præsidem Lectore mensæ. Si ratione occurren-
tis

tis festi scribenda tabula extraordinaria, illa legitur in prandio Vigiliæ. In tabula ordinaria, scribantur Patres & Fratres per ordinem ut hætenus in Provincia usitatum: in tabula extraordinaria non scribantur, nisi qui sunt præsentés, & qui per se officium suum exercere possunt, unde in festo Guardiani v. g. si hic absit scribatur Pater Vicarius: in festo Vicarii eo absente Pater Concionator: idem fiat de Cantoribus & aliis.

2. Si in Conventu fuerit Reverendissimus Pater Commissarius Generalis, aut Commissarius Visitator, vel R. P. Provincialis, rogetur ab eo, qui debet tabulam scribere, an in solemnioribus festivitatibus Officium facere dignetur, si acceptet, ab ipso Ministri determinentur & tabula subscribatur.

3. Quorum nomina, dum tabula legitur, exprimuntur, in signum obedientiæ caput reverenter inclinant, quod non facit Prælatus, dum ille est scriptus, tenentur autem omnes sese exactissime illi tabulæ conformare, & si legitimè fuerint impediti, suum officium alteri non impedito recommendare, aut Superiori vel Præsidi chori notificare, ut alius eorum vices suppleturus ad evitandum confusionis periculū tempestivè substituatur.

4. Formula communis tabulæ prout hætenus in Provincia observata est: hujus tenoris. Dominica N. Pater: vel Frater si adhuc sit sub Instructore N. Hebdomadarius: Pater N. Primissarius legetque pro vivis ac defunctis alternatim incipiendo A. pro ut tunc fuerit alternatio: nisi in quibusdam Conventibus aliam habuerint obligationem. Frater N. Diaconus, Frater N. Subdiaconus, Frater N. & N. Cantores, F. N. & F. N. Versicularii, F. N. Acolythus. Versicularii legent ad mensam, 2dus Cantor & Acolythus servient in Conventu. Frater N. ministrabit in organis. Ubi mendicatur panis, subjungitur F. N. & F. N. ibunt pro pane. Cætera sint in dispositione Præsidentis, eritque dies sacratissimæ communionis. Si sit Dominica Confraternitatis, additur: In processione Confraternitatis chordæ, vel sacratissimi Rosarii, aut aliter pro ratione Confraternitatis. Frater Dispensator præferet crucem: juxta quam F. N. & F. N. Ce-

F. N. Ceroferarii. Acolythus solemniter thurificabit, de pulsu providebit Frater Sacrista.

5. Fratres qui non habent 20 religionis annos completos, in Diaconatus, qui verò nondum 12 in Subdiaconatus ministerio secundum tabulæ præscriptum de servire tenentur. juxta statuta generalia cap. 2. §. 3tio. Deficientibus autem personis aut ob aliam rationabilem causam, scribi poterunt alii etsi habeant plures religionis annos.

6. In festis Guardiani, præmissis titulo, de quo infra, scribi solet. V. A. P. Guardianus divinum celebrabit Officium, Pater N. Diaconus, P. N. Subdiaconus, in his festis etiam Lectores Philosophiæ Diaconus & Subdiaconus scribi poterunt, vel alii Patres pro arbitrio Guardiani: P. Vicarius & P. N. Senior S. Theologiæ Lector Cantores: ubi non sunt studia theologica loco P. Lectoris scribitur P. Concionator. Et loco secundi Cantoris scribitur alius Minister mensæ. In Primitiis, Jubilæis, &c. pro ratione solemnitatis tabula varietur. Si scribendus assistens, ponatur immediatè post Officiatorem, ante Diaconum; reliqua ut in ordinaria tabula; Minister in organis ordinariè esse poterit, qui priori hebdomada fuit Acolythus.

7. Festa Guardiani sunt: Epiph. Domini. Cœna Domini. Festum Paschatis. Raphaëlis Archg. ob renovationem votorû. Festum Ascensionis. Dominica Pentec. Festum Corporis Christi. Nativitas S. Joannis Baptistæ. Ss. Petri & Pauli Apostolorum. Portiunculæ. Assumptionis B. M. Virginis. S. P. N. Francisci. Omnium Sanctorum. Commemoratio omnium fidelium Defunctorum. Immaculatæ Conceptionis B. M. Virginis. Nativitas Domini. Præterea festum dedicationis & Patroni propriæ Ecclesiæ. Faciet insuper benedictionem candelarum, cinerum & palmarum.

8. Vicarii sunt, festa omnium Apostolorum: excepto Ss. Petri & Pauli, & Joannis Evangelistæ. Omnia B. M. Virginis quæ sunt festa fori, excepto festo Assumptionis & Immaculatæ Conceptionis. Circumcisionis Domini. Nominis JESU. Josephi. Sabbato sancto. Feria 2da Paschat. Feria 2da Pentecost. Sanctissimæ Trinitatis. Bonaventuræ. Mariæ Magdalena, ubi est festum fori. S. Annæ. Claræ.

Claræ. Laurentii. Angelorum Custodum. Michaelis. Petri de Alcantara. Didaci. S. Stephani Protomart. & Patroni Diocesani. In quibusdam aliis festiuitatibus, quæ non ubivis celebrantur, sit Officiator P. Vicarius, vel alius Sacerdos prout Guardianus loci ordinauerit.

9. Pater Concionator erit Officiator in aliis festis Ordinis, quæ habent plenarias indulgentias: item in festo S. Elisabethæ Viduæ. Feria sexta in Parasceve, feria 3tia Paschatis & Pentecostes, & in festo S. Joannis Evangelistæ. Reliqua festa spectent ad P. Instructorem, aut ubi Instructor non est, ad eum qui in ordine sequitur post Concionatorem.

10. Ubi sunt studia Theologica, Lector 1mus faciet Officium diuinum. In festo sanctissimi Nominis JESU. Feria sexta Parasceves. Feria 3tia Paschæ & Pentecostes, & S. Antonii de Padua. Lector 2dus in festo S. Bonaventuræ. Ss. Angelorum Custodum & Catharinæ. In renouatione & conclusione studiorum, Lectores tam Philosophiæ, quam Theologiæ faciant secundum ordinationes scholasticas.

11. Si in Conuentu habitet aliquis Provinciae Definitor: poterit esse Officiator in festo S. Joannis Baptistæ. Ascensionis Domini. Ss. Trinitatis. Circumcisionis & Ss. Stigmatum, & si in Conuentu non fuerint studia Theologica: etiam in festo S. Antonii Paduani. In Conuentibus verò in quibus nec sunt studia Theologica, nec habitat Definitor: festum S. Antonii spectabit ad festa Patris Guardiani. Ministri semper scribantur ex senioribus vel junioribus proportionate ad qualitatem Officiatoris.

12. Et ad uniformitatem ubivis observandam titulos infra scriptos subjungimus.

In Circumcisione Domini. *In dolorosa ac sanguinolenta circumcisionis dulcissimi pueri Iesu, quando feliciter incipit annus, &c. solemnitate.*

In Epiphania Domini. *In celeberrima festiuitate apparitionis amabilissimi pueri Iesu seu Epiphania solemnitate, &c.*

In festo Nominis JESU. *In melliflui ac salvifici Nominis JESU festiuitate.*

In festo Purificationis. *In purissima Virginis Mariae Purificationis solemnitate* V. A. Pater Guardianus benedictionem faciet candelarum. V. Pater Vicarius divinum celebrabit Officium.

In festo S. Iosephi. *In fidelissimi dulcissima Dei Genitricis Mariae Sponsi & (si fuerit in Diocesi Monasteriensi) diocesis nostrae Patroni, solemnitate.*

In festo Annuntiationis. *In gratiosissima Incarnationis Dominicae Annuntiationis solemnitate.*

Dominica Palmarum. V. A. Pater Guardianus benedicet palmarum ramos. F. N. Diaconus. F. N. Subdiaconus, qui & in processione praeferet crucem : juxta quam F. N. & F. N. Ceroferarii. F. N. Acolythus. In regressu ad Ecclesiam F. N. & F. N. clausis foribus in Ecclesia, versa facie ad processionem. GLORIA LAUS, &c. decantabunt ; reliqua manent in dispositione Praesidentis. Per hebdomadam F. N. Hebdomadarius, &c.

Feria 5ta, *in qua augustissima Coena Domini recolitur memoria*, V. A. P. Guardianus divina peraget misteria, &c. ut in Officio Guardiani. Et in fine additur & *in hujus diei Sacro omnes PP. & Fratres summa cum devotione communicabunt*, deinde subjungitur, *in Venerabilis Sacramenti deportatione F. N. Subdiaconus*, qui erit alius à Subdiacono officii deferet crucem. F. N. & F. N. ipsum Sacramentum usque ad locum prae paratum continuo incensabunt. *Ad faciendum Domini mandatum Fratres Laici lotioni pedum necessaria tempestivè prae parabunt.*

In die sancto Parasceves. V. A. Pater Lector Officiator, &c. Sabbato sancto. V. P. Vicarius, &c. F. N. Diaconus & benedicet cereum paschalem, &c. in fine additur : *Prophetias cantabunt Fratres per ordinem incipiendo à juniore. Cetera sint in dispositione Praesidentis.*

In festo Paschatis. *In gloriosissima Resurrectionis Domini nostri Iesu Christi solemnitate, &c.*

Feria 2da Pascha, &c.

Feria 3tia Pascha, &c.

In festo Inventionis S. Crucis, ubi est festum fori. *In salutifera Crucis Domini nostri Iesu Christi Inventionis solemnitate, &c.*

In festo

In festo Ascensionis Domini. *In admiranda Redemptoris Domini nostri IESV Christi in cælum Ascensionis solemnitate, &c.*

In festo S. Raphaelis. *In devotissimè colenda S. Raphaelis Archangeli, in quam incidit sollemnis votorum Renovatio, festivitate : V. A. P. Guardianus, &c.*

In festo Pentecostes. *In gratiosissima & summo charitatis affectu celebranda Pentecostes solemnitate.*

Feria 2da Pentecostes, &c.

Feria 3tia Pentecostes, &c.

In festo S. Bernardini. *In sanctissimi Nominis IESV praconis magnifici sancti Bernardini solemnitate.*

In festo sanctissimæ Trinitatis. *In præclarissima super benedictæ Ss. Trinitatis festivitate.*

In festo Corporis Christi. *In altissimâ ac omni devotione dignissima, augustissimi divinissimique Corporis & Sanguinis Domini nostri IESV Christi solemnitate.*

In festo S. Antonii de Padua. *In mirifica atque præclara, divini verbi celeberrimi Praconis ac Ordinis Minorum Thaumaturgi B. Antonij de Padua solemnitate.*

In festo S. Joannis Baptistæ. *In gloriosa sanctissimi Praecursoris Christi B. Joannis Baptiste natiuitatis solemnitate, &c.*

In festo Ss. Apostolorum Petri & Pauli. *In magnifica BB. Principum Apostolorum Petri & Pauli festivitate, &c.*

In festo Visitationis. *In officiosissima Visitationis gloriosissimæ Virginis Mariae præclara solemnitate.*

In festo S. Bonaventuræ. *In solemnî Seraphici Doctõris Divi Bonaventuræ : Ordinis Minorum, S. Romanæ Ecclesiæ Cardinalis & Episcopi Albanensis solemnitate.*

In festo Portiunculæ. *In sacratissima & singulari anima præparatione celebranda Dedicacionis Ecclesiæ S. Mariæ de Angelis seu Portiuncule solemnitate, &c.* In solemnî ejusdem diei ac devota processione, Frater Dispensator, ut supra : idem ad festum S. Antonii, S. Francisci, & alias, si servanda processio addendum.

In festo S. Laurentii. *In triumphali ac inlytâ, ferventissimi Christi Martyris castissimique Levitæ S. Laurentij solemnitate, &c.*

In festo S. Claræ. *In devotissima dilectissima Christi sponsæ B. Claræ primæ plantulæ pauperum Dominarum Ordinis Minorum solemnitate, &c.*

In festo Assumptionis B. M. Virginis. *In sublimissima gloriosissima Deiparæ Virginis Mariæ ad æthereum thalamum assumptæ solemnitate, &c.*

In festo S. Ludovici. *In gloriosa castissimi Præsulis & præstantis Confessoris ex Ordine Seraphico S. Ludovici celebritate, &c.*

In festo Nativitatis B. Mariæ. *In jucundissima gloriosissima Deiparæ Virginis Mariæ Nativitatis solemnitate, &c.*

In festo Stigmatum. *in admirabili sacrorum Stigmatum in corpore Seraphici Patris nostri Francisci in monte Alverna digito Dei vivi descriptorum solemnitate.*

In festo S. Michaelis. *in magnifica cælestis militiæ Principis fortissimique rebellium Angelorum debellatoris B. Michaelis Archangeli solemnitate.*

In festo S. P. N. Francisci. *in augustissima ac intimo pietatis cultu veneranda Seraphici P. N. Divi Francisci : Ordinis Minorum Fundatoris solemnitate, &c. In hujus diei solempni & devota processione, &c.*

In festo Ss. Danielis, &c. : *in triumphali invictissimorum Christi Martyrum Danielis & Sociorum ejus de ordine Minorum à Saracenis occisorum celebritate, &c.*

In festo S. Petri de Alcantara. *in gloriosa extatici ac illuminatissimi Christi Confessoris S. Petri de Alcantara, Seraphici Francisci ferventissimi Sectatoris festivitate.*

In festo omnium Sanctorum. *in gaudiosissima Dei Genitricis Virginis Mariæ Sanctorumque omnium cum Christo in cælis fœliciter regnantium solemnitate, &c. Et infra additur. In Vigilia & Missa pro animabus fidelium defunctorum omnia ut supra. In Renovatione studiorum. Postridiè fidelium defunctorum : V. A. P. N. pro impetranda Divina in studijs assistentia Missam solemniter decantabit, &c. Eritque pro Fratribus studiosis dies communionis.*

In festo S. Didaci. *in ferventissimi salutiferæ crucis amatoris, ac fallacis sæculi contemptoris maximi B. Didaci Confessoris de Ordine Minorum celebritate, &c.*

In festo S. Elisabeth. *in inclyta erga omnes Christi pauperes liberalissima ac benignissima Matris : Regina Hungaria S. Elisabeth, 3tj Ordinis S. P. N. Francisci festiuitate.*

In festo S. Joannis Capistrani : *in victoriosissima Turcarum debellatoris fortissimi, Confessoris inclyti ex Ordine Minorum S. Joannis Capistrani celebritate, &c.*

In festo Præsentationis : *in püssima B. V. Maria à parentibus devotissime in templo presentata festiuitate, &c.*

In festo Ss. Apostolorum Simonis & Judæ : *in gloriosa ac triumphali Ss. Apostolorum Simonis & Iudæ solemnitate.*

In festo S. Martini : *in gloriosa ac triumphali püssimi Præsulis & Confessoris S. Martini festiuitate.*

In festo S. Catharinæ : *in inclyta & triumphali, sapientis ac generosæ Virginis & Martyris Divæ Catharinæ solemnitate.*

In festo S. Andreae : *in triumphali S. Andreae Apostoli solemnitate.*

In festo Immaculatæ Conceptionis : *in singularissima Conceptionis gloriosissima Virginis Maria, per merita dilectissimi Filij sui Domini nostri Jesu Christi ab originali macula perpetuo preservatæ, totius Ordinis nostri Seraphici patronæ, solemnitate.*

In festo S. Thomæ : *in festiva S. Thomæ Apostoli solemnitate. Similiter in festo S. Bartholomæi.*

In Vigilia Nativitatis Domini : *in suavissima Pueri bethlehermitici Nativitatis Vigilia F. N. vel P. N. solemniter cantabit Martyrologium : F. N. deferet crucem circa quam F. N. & F. N. Ceroferarij, F. N. in Capitulo coram Patribus & Fratribus succinctam & devotam de eodem puero JESU habebit Orationem.*

In Nativitate Domini : *in desideratissima ac sacratissima Domini nostri JESU Christi secundum carnem Nativitatis solemnitate, &c. in aurora Pater N. celebrabit Missam, sub qua Fratres summa cum reverentia & devotione communicabunt. Reflectant PP. Sacerdotes ad ea, quæ de trina celebratione Part. 3tia Tit. I. n. I. & 2. dicta sunt.*

In festo S. Stephani : *in gloriosa & triumphali ferventissimi Levitæ & proto-Martyris B. Stephani solemnitate, &c.*

In festo

In festo S. Joannis : *in suavissima dilectissimi Christi Discipuli B. Joannis Apostoli & Evangelistæ solemnitate, &c.*

In Dedicatione Ecclesiæ : *in celeberrima atque sanctissima templi nostri anniversaria Dedicationis solemnitate, &c.*

In festo Patroni vel Patronæ aptatur titulus conveniens illi qui est Patronus.

In primitiis : Dominica N. vel si sit festus dies ille nominatur, postea jungitur Frater N. *Omnipotenti Deo incruenti Sacrificij primitias oblaturus Divinum celebrabit Officium.* P. N. assistens, &c.

In festo S. Annæ : *in honorifica & suavi S. Annæ Matris B. V. Mariæ & Salvatoris nostri avia solemnitate, &c.*

Si in quibusdam aliis festis scribenda sit nova tabula, ex prædictis facile titulus conveniens adaptari potest, si Matutinum cantandum scribatur ut hætenus consuetum.

TITULUS II.

De Hebdomadario et Officiatore.

1. **H**ebdomadarius sicut & reliqui omnes Officiantes officium suum incipit sabbato ad Vesperas, quod usque ad nonam inclusive sequentis sabbati exequitur. Ejus munus est, Horas Canonicas omnes, dato manu signo, eoque postquam secreto dictum PATER NOSTER, &c. repetito, incipere per Versus DOMINE LABIA, vel DEUS IN ADJUTORIUM, &c.

2. Dum cantatur Officium, primam Antiphonam in Matutino, Laudibus & Vesperis intonare : uti & Antiphonam ad cantica MAGNIFICAT, BENEDICTUS, NUNC DIMITTIS : si cantetur : exceptis Antiphonis majoribus ad MAGNIFICAT in Adventu, quæ dignioribus offerri solent.

3. Dat etiam in omni Officio absolutiones & benedictiones, excepta ultima benedictione Matutini cantati, quæ datur à digniori in choro

choro loco suo remanente, Officiator vero cantat lectionem ultimam. Recitat quoque Capitula & Orationes, &c. legit etiam Versiculos Commemorationum & Suffragiorum, dum Officium dicitur sine cantu. Item Versus & Collectas ad finales Antiphonas *B. Marie Virginis*, quando verò post Completorium cantantur, versus ad has, sicut & ad *CÆLORUM CANDOR, &c. VOS SANCTI, &c.* cantantur à Versiculario. Etiam ad salutationem *B. V.* post Completorium clara voce legit versus *ANGELUS DOMINI, &c.* & totum *AVE MARIA.* Choro respondente *SANCTA MARIA, &c.* Deinde subjungit Collectam.

4. Etiam est munus Hebdomadarii, per totam septimanam, nisi ob incidens festum sit alius Officiator scriptus, cantare summum Sacrum, populum diebus Dominicis aliisque dum consuetum est, aqua benedicta aspergere, mensam benedicere, & finita refectione gratias agere. Preces Capitulares, & Vesperis Litanias cum consuetis Versibus *ANGELUS DOMINI,* & orationibus legere. Absentibus *P. Guardiano & Vicario,* non Officiator, sed dignior Sacerdos dat benedictionem.

5. Hebdomadarius etsi propter impedimentum legitimum non cantaverit summum sacrum, tamen in aliis omnibus debet facere quæ sunt sui muneris. Si ob incidens festum alius sit scriptus Officiator, hic pro illa die facit omnia, quæ sunt Hebdomadarii.

6. Si Hebdomadarius sit absens, ille qui supplet in sacro, etiam illa die supplebit in aliis. Si scriptus in festivitibus v. g. *P. Guardianus* impediatur, quod nequeat interesse Vesperis aut aliis Horis, supplebit *Pater Vicarius,* idem est de aliis Officiantibus impeditis, qui tamen id ipsum tempestivè indicabunt, supplebunt illi qui in ordine dignitatis sequuntur. Hebdomadario, qui est scriptus per hebdomadam; & illo qui supplevit in Missa, absente: supplebit junior Sacerdos.



TITULUS III.

De Assistente in Missa solemni.

1. **A**ssistens apud nos non solet dari, nisi Celebrantibus primitias : foret tamen conveniens, ut Reverendissimo Patri Commissario Generali A. R. P. Ministro Provinciali aliisque personis in dignitate constitutis, dum in nostris Conventibus Missam solemnem celebrant, in magnis festivitibus daretur Assistens. Qui dum itur ad altare pluviali indutus, à dextris Diaconi immediatè cum Diacono à sinistris illius præcedit Celebrantem.

2. Cum pervenerint ante infimum altaris gradum, celebraturus habens à dextris Presbyterum Assistentem, & à sinistris Diaconum, & apud eum modicum retro Subdiaconum ita ut Subdiaconus stet à sinistris Diaconi, & facta ab omnibus congrua reverentia, facit cum eis Confessionem. Quoniam autem in talibus festivitibus ordinariè exponendum erit Venerabile Sacramentum : omnes genuflectunt in primo altaris gradu ; & Diaconus à genuflexione surgens mox accedit ad dextram celebrantis, ubi offert thus, & omnia facit, ut in expositione Sacramenti dictum est : data benedictione & facta iterum incensatione, cum Sacerdote descendit ante infimum gradum, & facta cum Sacerdote genuflexione, se retrahit ad illius sinistram absque nova genuflexione ibidem, interim cum Sacerdote surgente, omnes à genuflexione surgunt & fit Confessio.

3. Peracta Confessione simul ascendunt ad altare & dicta oratione ORAMUS TE DOMINE, Diaconus redit ad dexteram Celebrantis, omnia facturus ut in aliis Missis. Ad incensationem Assistens amovet librum ab altari retrahendo se cum eo à parte Epistolæ extra altare, & post illius lateris incensationem iterum reponit. Facta incensatione stat medius, inter Diaconum & Celebrantem modicum retro utrumque, & Celebranti monstrat Introitum legendum, deinde cum aliis

Mini-

Ministris respondet ad Kirieleison, nec ab illo latere discedit, sed cum Celebrans ad medium altaris cum aliis accedit, ipse stat in cornu Epistolæ ad librum, donec à Celebrante, submissa voce cum Ministris dicatur totus Hymnus: GLORIA IN EXCELSIS. Si dicto Hymno Celebrans sit sessurus, Assistens sedebit à dextris Celebrantis, Diaconus à sinistris illius, Subdiaconus à sinistris Diaconi. Postquam reversi ad altare & dicto DOMINUS VOBISCUM, ostendet Celebranti stans à dextris ejus, orationem vel orationes dicendas, &c.

4. Dum cantatur Epistola, Diaconus remanet in loco suo, eaque finita Assistens paululum retrocedit, ut Subdiacono manum Celebrantis osculaturus detur locus. Tum Assistens, accepto Missali cum cusfino illud portat ad cornu Evangelii, illius initium Celebranti ostendens, & cum opus est folia vertens & respondens, Diaconus interim & Subdiaconus stant more solito.

5. Lecto Evangelio, & posito Missali prope medium altaris, expectat à sinistris Celebrantis facie ad altare conversa, & accedente Thuriferario, recedit ad dexteram Celebrantis: ibidemque ministrata navicula per Assistentem, Sacerdos imponit incensum, tum Acolythus recepta navicula de manu Assistentis recedit ab altari, expectaturus donec cantandum est Evangelium. Cum Diaconus illud incipit, retrahente se Celebrante ad cornu Epistolæ, ipse etiam Assistens se retrahit & vertit ad Diaconum, ita ut stet neque omnino à sinistris Celebrantis, neque omnino post eum. Et dum Subdiaconus cantato Evangelio librum Celebranti osculandum porrigit, Assistens ejus initium manu aut potius bacillo, quo convenienter utitur, ostendit, & vadit ad cornu Evangelii.

6. Ministris accedentibus, ut cum Celebrante dicant Symbolum, idem est ad SANCTUS & AGNUS DEI, dat locum Subdiacono accedenti ad sinistram Celebrantis. Alioquin postquam cantatum est Evangelium usque ad AGNUS DEI inclusivè, Assistens semper stat ad librum, quem sub 2da incensatione ad Offertorium iterum removet, retrahendo se extra cornu Evangelii, & illo latere incensato iterum reponit: idque semper notandum, ut dum Celebrans salutaturus populum,

lum, quia supponitur Sacramentum expositum, paululum recedendum, ut Celebranti detur locus.

7. Finita per Diaconum in choro incensatione, ab eodem Assistens, stans ad latus Evangelii extra altare, & paululum ad Diaconum conversus duplici ductu incensatur ante Subdiaconum.

8. Cum Celebrans dixerit HÆC COMMIXTIO, &c. dicat AGNUS DEI, &c. cum Diacono & Assistente, quibus dictis Præbyter assistens accedit ad dextrum latus Celebrantis, Diaconus verò ad sinistrum, ubi supplet ad librum loco Assistantis, ipse verò Assistens dicta per Celebrantem oratione DOMINE JESU CHRISTE QUI DIXISTI, &c. genuflectit & statim surgit, osculatur altare simul cum Celebrante, à quo dicente ei PAX TECUM, accipit pacem, cui ipse respondet ET CUM SPIRITU TUO, &c. ut suo loco dictum. Et iterum ante Sacramentum genuflectens ac statim surgens, recedit & vadit ad Diaconum in medio ante altare stantem cui dat pacem, & hic Subdiacono: Assistens vero in choro more solito pacem distribuit: interim Diaconus loco assistantis supplet ad librum donec ipse redeat ab osculo pacis.

9. Si facienda sit Communio Assistens retrahit se ad cornu Evangelii, & ibi in infimo gradu, vel in plano, vel prout melius potuerit, ne Communicantes impediatur genuflexus manet, donec omnes fuerint communicati.

10. Facta purificatione, & delato per Diaconum libro ad cornu Epistolæ, Assistens accedit ad illud cornu, monstrans Celebranti, ut alias, quæ cantanda vel legenda sunt. Et dicto per Diaconum ITE MISSA EST, transit ad cornu Evangelii, &c. Et ad ET VERBUM CARO FACTUM EST, cum Celebrante genuflectit, quod etiam semper facit, sicut alii Ministri.

11. Denique omnibus finitis: redit ad dexteram Celebrantis in cornu Epistolæ & cum eo descendit in planum, & cum aliis ordine quo venit, ad Sacristiam revertitur.

TITVLVS IV.

De Officio Cantorum.

1. **H**ebdomadatim duo scribuntur Cantores, quorum unus sit primus & stat à parte chori, alter 2dus & stat à parte illa, in qua non est chorus; alternis enim septimanis solet chorus variari, & per tabellam notari à qua parte sit chorus; similiter per tabellam designatur stallum Cantorum, quod erit in medio prope gradum, nisi situs pulpiti alium locum rationabiliter requirat.
2. Horum Officium est in Matutinis solemnibus, cum Diacono & Subdiacono ac Versiculariis cantare Invitatorium, quod repetitur à choro. Deinde incipiunt Psalmum VENITE EXULTEMUS, &c. cuius primum duo Versicularii prosequuntur, aliis ad stalla se iterum recipientibus, 2dum Versum cantant Diaconus & Subdiaconus, tertium Cantores. Quartum iterum Versicularii, & sic successivè deinceps. Immediatè ante GLORIA PATRI omnes conveniunt ad pulpitem, & simul parum inclinati versus pulpitem cantant. GLORIA PATRI ET FILIO ET SPIRITUI SANCTO. Deinde erecti prosequuntur SICUT ERAT IN PRINCIPIO, &c. Et cantata per chorum ultima Invitatorii parte omnes simul resumunt primam illius partem. Hac cantata recedentibus aliis ad locum suum, remanent soli Cantores ad pulpitem, & intonant Hymnum, quem & in Laudibus & Vesperis solemnibus in medio intonant: dum autem Officium legitur, eos intonat primus Cantor in loco suo, quod etiam facit in Dominicis, etsi Vesperæ cantentur.
3. Dum Officium legitur, in Matutinis Laudibus & Vesperis Psalmos intonant alternatim, incipiendo à primo Cantore. Dum inter Psalmos non mediat Antiphona. Tunc uno choro finiente intonat Cantor alterius chori.
4. Dum Matutinum cantatur, Responsoria resumit Organista, &

Cantores verus cantant in medio, excepto triduo ante pascha, tum alternatim, incipiendo à primo, principium Responsorii intonat quisque in loco suo, chorus prosequitur, deinde Versum canit cum Versiculario alternatim, manentibus in locis suis. Cantica BENEDICTUS & MAGNIFICAT, dum leguntur, à solo primo Cantore, idem fit in Officio Dominicali, etsi Vesperæ cantentur. Quando Laudes & Vesperæ cantantur, ab utroque in medio. NUNC DIMITTIS, semper à solo primo Cantore intonatur.

5. Antiphonæ in Matutinis Laudibus & Vesperis si cantentur, alternatim in utroq; choro à Cantoribus distribuuntur incipiendo ab Officiatore, tunc ad alios per ordinem descendendo, pro festi dignitate, non vero attendendo Officiatoris dignitatem tantum; unde si Pater Guardianus sit Officiator in festo non pertinente ad illius Officium puta quia Hebdomadarius est, non distribuuntur Antiphonæ aliter, quam si foret Officiator aliquis ex junioribus Sacerdotibus, e contra si in aliquo festo ex illis, quæ supra assignata sunt pro P. Guardianus, suppleat Pater Vicarius, Antiphonæ distribuuntur, ac si Guardianus ipse Officium celebret.

6. In Duplicibus 1. & 2dæ classis cantant cum Versiculariis *Benedicamus Domino*. In Completorio cujuscunque festi, si cantetur, primus Cantor in loco suo remanens Antiphonam ad *Nunc dimittis*, præsentat Officiatori.

7. In Duplicibus in medio intonant Introitum, ibidemque manent, donec Versus & *Gloria Patri* decantatum fuerit, sub *Gloria Patri* manent erecti: hoc cantato inclinant, si vero Graduale in medio positum tantum Introitus initium contineat, & personarum paucitas ita requirat: poterunt redire ad stalla & juvare chorum & ad *Gloria Patri* iterum descendere. Item Versum & *Gloria Patri* ad *Asperges vel Vidi aquam* cantant in medio, si duplicia incidant in Dominicam; alioquin id facit primus Cantor in loco suo. Si Organum non pulsetur, *Offertorium, Sanctus, Agnus Dei, Communionem* in medio intonant; in semiduplicibus hæc omnia sunt à primo Cantore in loco suo, excepto quod *Alleluja* etiam in semiduplicibus cantetur in medio. Tractus quando

quando cantandus, etiam in Quadragesima, à Cantoribus & Versiculariis; in Missa solemni de Requiem, insuper à Diacono & Subdiacono, si ad altare sua perfererint semper in medio alternatim canitur.

8. Matutinum dum legitur, primus Cantor legit Lectiones 2di Nocturni, alter 3tii Nocturni, Diaconus initium Evangelij; si vero sit Sacerdos vel Diaconus 2dus Cantor legit etiam initium Evangelij, Responsoria Lectionibus inter media recitant alternatim, ita ut Responsoria imi Nocturni, à primo Cantore, 2di à secundo: 3tij iterum à primo Cantore legantur. Si Officium cantetur, primus cantat Lectionem octavam.

9. In processionibus incipiant singulos Versus Hymnorum, idem in medio genuflexi faciunt, dum in festo Pentecostes & per Octavam aut alias pro fœlici expeditione Capitulari cantatur Hymnus: *Veni Creator Spiritus*. Dum vero dictus Hymnus in Confraternitatibus canitur, servatur loci consuetudo, aut quod Superior ordinaverit. In renovatione studiorum Officiator, aliique Ministri & Cantores ante altare genuflexi solent cantare singulorum Versuum initium & tum cum alijs prosequi.

10. Finito Sacro, si sint induti superpelliceis, sistunt se ad gradum ante Præsbyterium in medio chori, & una cum alijs Ministris Officiatorem ad Sacristiam deducunt. Si autem cantandum *Hæc est præclarum vas*, id in medio intonant, alijs temporibus hoc facit primus Cantor in loco suo.

11. 2dus Cantor, qui per hebdomadam scriptus est, per illam hebdomadam ministrat mensæ.

TITULUS V.

De Versiculariis.

I. DE officio, Versiculariorum vel Ceroferariorum vel Acolythorum, prout in Rubricis ordinariè vocantur, & sunt synonyma, in Missa

in Missa solemnè, sufficienter ibidem dictum est, hoc insuper notato, si Venerabile Sacramentum ante Missam exponendum, candelabra sua in credentia non reponant, nisi postquam data benedictione cum Venerabili Sacerdos illud incensavit, & tunc cum Sacerdote ab incensatione surgente, surgunt, candelabra reponunt, & mox ad altare revertuntur, &c. Verficularius in cornu Epistolæ stans, temporibus suis ministrabit vinum & aquam.

2. Sub Confessione, inclinando & stando, Diacono & Subdiacono se conformabunt. Cæterum sub toto officio Sacerdote genuflectente aut inclinante, & ipsi genuflectent aut se inclinabunt. Sacerdote stante, & ipsi, nisi circa aliquid occupati fuerint stabunt, Sacerdote se à medio ad cornu aut sub incensatione, se ab uno ad aliud latus movente, & ipsi pariformiter se movebunt, ita ut, sive stantes sive se moventes Sacerdotem semper habeant medium. Dum autem est expositum Venerabile Sacramentum, & Sacerdos salutaturus populum paululum à medio mox ad illud reversurus, se movet, necesse non est, ut Ministri à medio recedant.

3. Si Fratres Clerici submissa Ceroferarij fuerint, cum Cantoribus cantant in choro *Alleluja* vel *Tractum*. Cæterum semper maneant ad altare, nisi ob personarum defectum. In cantando *Kyrie*: *Gloria in excelsis Deo* aut *Credo* chorum juvare debeant. Cantato *Alleluja* vel *Tractu* advigilent, ut ita tempestivè cum candelabris de credentia acceptis se sistant ante primum altaris gradum, ne de Rubrica Part. 2. Tit. 6. n. 5. *Præcedentibus Thuriferario & duobus Acolythis cum candelabris accensis vadit, Diaconus cum Subdiacono ad locum Evangelij, aliquid inter mittatur.*

4. Ad Vesperas solemnè quando altare incensabitur Officiator sicuti ad Missam, præcedentibus Ceroferarijs cum candelis accensis, procedit ad altare, non tamen candelabra mox reponunt, sicuti faciunt ante Missam, sed ea sub incensatione elevata tenent, æqualiter se cum Officiante moventes, ut n. 2. habes, & postquam dictum est *Deus in adjutorium meum intende* ea reponunt; & inchoato jam cantico *Magnificat*: idem est de cantico *Benedictus*. Si Laudes can-

cantentur, se cum Officiatore recipiunt ad altare, eidem ut supra sub incensatione Assistentes tenentque candelabra usque ad finem Collectæ & ante illius clausulam reponunt; si plures sint faciendæ Commemorationes, cantato prius ab ipsis ad singulas Commemorationes Versiculo ad Collectas candelabra recipiunt, iisque finitis reponunt super 2 alt. grad. vel in locis ad hoc deputatis, si Offic. ante grad. Presbyterii Collectam cantet. Si Vesp. non subjungatur Complet. dicto post *Benedicamus, Fidelium animæ* ad latera cum aliis Ministris, manente Officiatore recedunt, & facie ad se versa legunt Antiphonam finalem, si ratione temporis stando sit legenda; si vero sub illa flectendum, absoluto *Pater noster* quod ad se inclinati legunt, omnes flectunt versus altare, sed etsi stando dicta Antiphona legatur, ad Collectam tamen se omnes vertunt ad altare; & eodem modo sicut venerunt revertuntur ad Sacristiam.

5. Si Vesperis subnectatur Completorium, iis finitis revertuntur ad stallam suam & ibidem superpellicea exuunt, & honeste plicata tradunt Acolythro ad Sacristiam deferenda, nisi ratione expositi Venerabilis & benedictionis dandæ congruat, ut iis induti maneant: si in Dominicam incidat duplex, quod non est primæ vel 2dæ classis, nec in foro specialem solemnitatem habet, sub ultimo Psalmo Vesperarum, superpellicea ab Acolythro allata in stallis suis induunt, & finitis Vesperis exuunt.

6. In Vesperis Dominicalibus, non utuntur superpelliceis, nisi forsan ratione Confraternitatis alicubi sit alia consuetudo, aut exponendum Venerabile: in his Vesperis ipsi cum Officiatore cantant *Benedicamus*, quod diebus ferialibus, ut in Adventu, dum sunt Antiphonæ majores O. dictæ, soli cantant.

7. In Matutinis solemnibus cum aliis cantant Invitatorium, ut Titulo præcedenti n. 2. dictum est. In non solemnibus illud legit primus Versicularius.

8. Versum dicturi in Matutinis solemnibus post Psalmos, ad *Sicut erat in principio, &c.* post Hymnos vero, antequam penultimus Hymni versus finitus tempestivè ad medium se conferunt, & facta altari reverentia

Q

verentia, sub ultimo Versu ad latera recedunt cum choro uniformiter inclinaturi ad memoriam sanctissimæ Trinitatis ; & cantato Versiculo, facta altari reverentia, ad stalla revertuntur ; dum Officium legitur, alternatim legunt Antiphonas & Versiculos Nocturnorum, ad Hymnos semper primus Versicularius manens in loco suo. Item post Completorium ad Antiphonas finales de *B. Virgine*, ad *Cælorum candor, &c. Vos Sancti Dei inclyti, &c.* ad *Tota pulchra. Hec est præclarum vas*, & similia primus Versicularius canat Versiculos.

9. Item primus Versicularius quotidie cantat in Prima Martyrologium, & lectionem brevem, in omnibus parvis horis intonat Antiphonam ante Psalmos, & post capitulum dicit Responsorialia, quæ si in medio, cantantur ab utroque Versiculario, ad *Gloria Patri* non inclinant, sed postea. Idem Versicularius lumen dum opus fuerit, Officiatori ministrat.

10. 2dus Versicularius, si quid in medio cantandum tempestive disponit ac signat, quod etiam quilibet facit pro choro suo, ad hunc finem, diligenter inspiciant Directorium, Rubricasque Missalis & Breviarii, ac præsens Cæremoniale ne ex eorū incuria, oriantur in divino Officio confusiones, *Versus & Antiphonas* in 2do choro legendas ipse legit, item *Lectiones* primi Nocturni, nisi tabula Officiorum aliud disponat ; pulsat ad omnes Horas diurnas, item ad *Nunc dimittis*, nisi Acolythus vel alii Laici adsint. Excudit pulveres de stallis, & curam habet lavacri, ne Communitati desit aqua, etiam diebus sabbatinis, dum communitati pedes lavantur, de herbis odoriferis & aqua tempestive providet : quando scribenda tabula, sive ordinaria sive extraordinaria, ipse eum, cujus est scribere, monet, tabulam ad eum deferendo, &c.

11. Versiculariorum insuper officium est per hebdomadam legere ad mensam. Omnes Fratres studiosi, & si Sacerdotes sint, ad officium Versicularii obligantur. In Conventibus ubi non sunt studia aut Novitiatus, juniores Sacerdotes licet sint Prædicatores & Confessarii illud munus obeant secundum tabulæ præscriptum aut Superioris mandatum.

TITU.

TITULUS VI.

De Officio Acolythi seu Thuriferarii.

1. **Q**uid ei sub Missa solemnī agendum sufficienter ibidem dictum est : dum autem Missa canitur, absque Diacono, Subdiacono & Versicularijs, ut in parvis Conventibus, etiam in magnis festiuitatibus quandoque contingit, ipse cum Sacerdote, stans à sinistris eius, facit Confessionem. In cornu Epistolæ stans à dextris eius in plano dicit cum eo *Kyrie eleison*, & omnia facit, quæ Minister Missæ privatæ; si tamen alijs non fuerit occupatus, stat retro post Celebrantem, si talis sit festiuitas, quod adhibendum thus, naviculam, dicens *Benedicite Pater Reverende*, deinde thuribulum temporibus suis ministrat, eumque incensat triplici ductu in principio Missæ, & post Evangelium, sed post incensationem secundam altaris duplici tantum: dum Officiator legit Epistolam iterum se sistit in cornu Epistolæ in fine respondens *Deo gratias*, & librum transfert ad cornu Evangelij; quod dum cantatur stat retro post Celebrantem, & non in cornu Epistolæ ut Minister Missæ privatæ. Et in fine respondet *Laus tibi Christe*. Advertat autem Acolythus, si Dominica Palmarum & diebus sequentibus, dum cantanda Passio, fieret Officium absque ministerio Diaconi & Subdiaconi, nihilominus debeat transferre librum ad cornu Evangelij, in quo Sacerdos tunc cantabit Passionem, & ad finem illius partis, quæ cantatur in tono Evangelij respondebit *Laus tibi Christe*. Quod non respondet in Parasceve.

2. Ante Vesperas solemnēs, tempestive de igne & alijs necessarijs providebit, accendit cereos, valvas chori aperit, stragulum quo altare tegitur, in medio saltem aliquantulum remouet: ante Missam omnino tollitur, proceditque ut ad Missam dictum est. Cum pervenerit ad altare facta genuflexione, mox surgit, quod omnes faciunt, nisi exponendum Venerabile, accedensque ad dexteram Sacerdotis incensum

Q 2

porri-

porrigit: sub incensatione anteriorem partem pluvialis paululum elevat. Incensatione facta in cornu Epistolæ recipit thuribulum & Officiatorem ante imum altaris gradum: vel ante gradum capellæ (si per gradum à choro distinguatur) stantem, factâ ante & post reverentiâ incensat. Quo facto per Versum *Deus in adiutorium* incipit Vesperas, & Acolythus se sistit retro Sacerdotem, ibique consistit usque ad *Gloria Patri, &c.* & dum Officiator ad stallum suum redit, ipse in Sacristia vel alio loco thuribulum reponit. Et si Officiator pluviali indutus fuerit, tempestive revertatur, ut illud post inceptam Antiphonam primam ab ipso recipiat, & super parvum pulpitem decenter expandat. Cereos instipitibus seu Versiculariorum candelabris extinguat, & locum suum in 2do choro inferiori capiat.

3. Ad initium ultimi Psalmi facta Præfidi reverentia, ministrato Officiatori pluviali, si illo usus fuerit, ad Sacristiam vadit ignem præparaturus. Sub Hymno in candelabris cereos accendit, & redit ad Sacristiam.

4. In festis minus principalibus, quando solum ad Hymnum est usus superpelliceorum, ea sub penultimo Psalmo pro Officiatore & Versicularijs adfert locis suis ponenda, quæ sub ultimo Psalmo induunt, reliqua sunt, ut supra: In Dominicis Officiatori tantum datur stola.

5. Cum cantatur Antiphona ad *Magnificat* ad suum locum ante altare summum redit, ibique cum modestia thuribulum ducens Sacerdotem altare incensaturum expectat, facturus ut initio, incensatione facta præcedit Officiatorem extra Presbyterium, deinde eum in stalli suo stantem triplici ductu incensat. Si Venerabile sit expositum, facta prius genuflexione se ad Officiatorem vertit, & non se iterum ad altare vertendo, mox Cantores si superpelliceis induti sint capitis inclinatione invitat primum Cantorem ad descensum, deinde secundum, ita tamen, ne dorsum Venerabili vertat, quos in medio choro existentes incensat singulos, primo ductu primum, 2do secundum, 3tio iterum primum, & sic consequenter triplici ductu, postea ascendit stalla primi chori & prosequitur incensationem ut hætenus
consue-

consuetum, ita ut ante singulas personas thuribulum ducat. Sub finem cantici accipit librum, illumque ambabus manibus suppositis ante pectus defert ad pulpitum, ibidemque stat post Officiatorem. Si Vesperis finitis reverrendum ad Sacristiam, omnes præcedit, & mox regressus extinguit candelas. Si manendum in choro, cantato *Benedicamus* illas extinguit, & superpellicea Versiculariorum & Officiatoris ad Sacristiam defert, nisi sub Completorio maneat Venerabile expositum, tunc tamen candelas extinguit, si sint plures duabus. Et si dum Vesperæ sunt Dominicales prædicta non fiant, tamen sub finem *Magnificat* librum Officiatoris defert ad pulpitum.

6. Acolythus cujus Officium post Nonam sabbati incipit, ahenum pro aqua benedicta & thuribulum mundabit, quod etiam quo ad thuribulum faciet Acolythus extra ordinem scriptus, si infra hebdomadam occurrat solemne festum. Singulis diebus pulsabit ad Missam Conventualem, ad Vesperas tam primas quam 2das, dum sunt cantandæ, item parvam campanellam ad *Ecce nunc* vel *Nunc dimittis*, &c. ad Salutationem Angelicam Vesperæ: cereum B. MARIE suo tempore accendet & extinguet, & cum sibi adjuncto per hebdomadam ministrabit mensæ.

7. Advertat Thuriferarius, inquit Cærem. Episcop. l. 1. cap. 23. ut cum daturus est thuribulum in manibus Presbyteri assistentis aut Diaconi, qui mox illud ad manus Sacerdotis altare incensaturi debet porrigere, ponat catenularum summitatem in dextra, thuribulum vero in sinistra dicti Ministri, ut ipse postea Minister commodius ad manus Officiantis contrario modo porrigat, videlicet catenulas in sinistra & thuribulum in dextra: quod Acolythus observabit, si ipse Sacerdoti immediate thuribulum porrigat.



TITULUS VII.

*Quibus diebus Hora solemniter cantanda, et qualia
pro singulis festivitatibus exponenda
sint Paramenta.*

1. **T**otum Officium tam Divinum, quam Nocturnum solemniter cum notis cantatur in festo *Paschatis*, *Pentecostes*, *Corporis Christi*, *Assumptionis B. Mariæ Virginis*, *sanctissimi Patris nostri Francisci*, *Dedicationis & Patroni Ecclesiæ*, & *Nativitatis Domini*. In Conventibus in quibus decem Choristæ adesse nequeunt, non obligabuntur cantare Officium Nocturnum. Tamen in festo *Corporis Christi*, & triduo ante *Pascha Vesperis*, *Matutinum* cantabitur, & si sint pauciores decem, modo iudicio Præsidis commode fieri possit, & concursus populi sic exigat.

2. In *Epiphania* imo & 2do Nocturno excepto, totum Officium cantatur. In festo omnium *Sanctorum & Ascensionis*, *Laudes*.

3. In omnibus alijs festis fori & principalioribus Ordinis, cantantur utraque *Vesperæ*, *Completorium*, *Prima*, & *Hora* quæ præcedit summum sacrum. Diebus *Dominicis* non cantatur *Prima*, reliqua tamen ut in alijs festis cum notis cantanda sunt.

4. In festo *Martyrum Japonensium*, *Paschalis*, *Martyrum Gorcomiensium*, *Ludovici*, *Rosæ Viterb.* 4. Septembr. *Ss. Danielis & Sociorum Martyrum*, *Ioannis Capistrani*, & si quæ alia festa his annumeranda, cantantur *Vesperæ* utraque & *Completorium*. In Conventibus, in quibus sex Choristæ adesse nequeunt, non tenentur cantare Officium diurnum. In festis tamen fori & principalioribus Ordinis, & diebus *Dominicis*, *Missam* & 2das *Vesperas*, & si sint pauciores sex, cantabunt, præsertim si à *Fratribus Laicis*, aut *secularibus* subsidium aliquod in cantu habere possint.

5. Quan-

5. Quando pluviale exponendum : vide Part. 1. Tit. 19. n. 3. ibidem dictis adde, in omnibus solemnibus Exequiis pro defunctis. Et dum excipienda Processio parochialis ut suo loco dicitur.

6. In omnibus alijs festivitatibus tam fori, quam Ordinis, nisi ob Confraternitatem, aut aliam privatam solemnitatem loci, iudicio Guardiani aliter ordinetur, erit solum usus superpellicdrum.

7. Quando Vesperæ sunt de Dominica, non est usus superpellicdrum, nisi foret Dominica Confraternitatis, & exponendum Venerabile, tum Officiator, Cantores, Versicularij, & Acolythus induuntur superpelliceis; idem fit infra Octavam Corporis Christi, & si altare non incensetur. Sed expositione facta, Officiator redit ad stallum suum, & ibidem per Versum *Deus in adiutorium meum &c.* incipit Vesperas. Si Vesperis Dominicalibus subjungatur processio, ratione processionis utitur pluviali.

8. In Duplicibus incidentibus in Dominicam, quæ non sunt de solemnioribus, superpellicea ad chorum deferuntur per Acolythum, ut in Officio illius dictum est. In Completorio nunquam est usus superpellicdrum, nisi sit reponendum Ss. Sacramentum.

9. In Exequiis solemnibus pro Cantoribus exponenda sunt superpellicea.

10. Ante Matutinum solemne Acolythus locis suis ponat superpellicea pro Cantoribus & præterea stolas, si Sacerdotes fuerint: item pro Versicularijs, pro Officiatore albam & stolam, sub ultimo pulsu, vel immediatè ante illum omnes se induunt, deinde Officiator in stallulo suo incipit Matutinum per Versum *Domine labia mea, &c.* Ad *Sicut erat in principio, &c.* Cantores descendunt & invitant Diaconum & Subdiaconum ad cantandum Invitatorium eo modo quo dictum est in officio Cantorum & Versiculariorum, ubi etiam reliqua agenda videri possunt.

11. Lectiones cantari solent per ordinem, vel prout tabula dispo- fuerit. Homiliam Diaconus. 2dus Cantor Lectionem octavam, Officiator ultimam, qui illam lecturus sub Lectione octava induitur pluviali, & assistentibus sibi duobus Versicularijs, cum candelabris & cande-

candelis accensis, dicit *Iube Domne, &c.* & dignior in choro profert verba benedictionis: deinde Officiator manibus supra librum positis, quod & alij faciunt, prosequitur Lectionem. Sub quasi Prælatus Officiator fuerit, ob reverentiam majoris stantis dum legit, stant omnes alij in choro: finita Lectione, Cantores in medio solemniter intonant *Te Deum*.

12. Ad *Dignare Domine die isto*: Officiator pluviali indutus cum Versicularijs tenentibus candelabra, vadit ante medium altaris ut incipiat Laudes, absque eo quod incenset altare. Ad *Benedictus* altare incensat & omnia fiunt ut in Vesperis solemnibus.

13. Circa Horas solennes nihil singulariter dicendum restat, quoniam tam Officiator, quam alij Ministri, ex his quæ de eorum officio modo dicta, & ex quotidiana experientia facile sciunt, quid cuilibet in solemnibus officio agendum.

TITULUS VIII.

De genuflexione.

1. **E**T si Parte I. Tit. 17. *De ordine genuflectendi, sedendi, standi in Missa privata & solemnibus, & alibi sparsim, de genuflexionibus alioque corporali situ jam plura dicta sunt, & alia adhuc dicenda restent, hinc sub proprio titulo ad corporalem situm spectantia breviter collecta hic specificabimus.*

2. In genuflexione reliquum corpus erectum maneat, nisi in speciali addatur aliqua inclinatio.

3. Genuflectitur utroque genu cum terræ osculo quotiescunque chorum intrant vel exeunt: Intrantes post terræ osculum devote paululum orant, v. g. *Adoramus te Domine, &c.* finita oratione non iterum faciunt altari reverentiam, sed surgunt, & facta inclinatione Præsidi ad stalla sua se recipiunt; ubi genuflexi expectant, donec Officiator manu det signum pro inchoando officio. Qui sero veniunt,

unt, factō, ut mox dictum osculo terræ, Præsidi causam sero venientia significant, & facta ei reverentia recedunt, & revertentes ad medium facta altari congrua reverentia, vadunt ad loca sua. Qui coguntur ante Officium finitum exire, facta prius in medio congrua reverentia, nisi forte proximè Præsidi in stallis assistunt, tum enim necesse non est prius ad medium descendere; ei exponunt causam cur exeundum, impetrata licentia recedunt, in Præsbyterio osculantur terram & facta Præsidi inclinatione exeunt.

4. Præterea cum terræ osculo genuflectitur ad elevationem Sacramenti: vide Parte 1. Tit. 17. n. 5. ad benedictionem cum Venerabili Sacramento. Vide Parte 3tia post Tit. 4tum, in Appendice post præ notata, n. 2. quid faciendum à communicaturis & alijs in choro præsentibus, vide Parte 2. de Missa solemni post titulum IOMŪ in Appendice n. 2. & 3.

5. Plures prostrationes in Provincia nostra sunt in laudabili observantia. Ad verba Martyrologij in Vigilia Nativitatis Domini. *Nativitas Domini IESU Christi secundum carnem.* Ad Sacramentalem Confessionem dum Pœnitentes legunt Confiteor. Et deinde dum datur illis sacramentalis absolutio. Item ad *Confiteor*, dum diebus Dominicis fit reconciliatio. Dum *Confiteor* legitur & datur generalis absolutio. Dum ad Capitulum & mensam sero veniunt, dum in Capitulo vel Refectorio suas agnoscunt culpas; quando post preces vespertinas: vel tempore hyemali Vesperi post lectum *De profundis*, aut Concionaturis benedictio datur; ante & post preces in cruce, tam in Refectorio quam Ecclesia &c. humiliter osculantur terram.

6. Id observandum, quod paramentis vel superpelliceis induti nunquam se prosternunt, sed profundè tantum inclinent.

7. Unico genu versus altare flectitur, ad *Flectamus genua.* In Missis Nativitatis Domini sub Evangelio ad verba: *Et Verbum caro factum est.* Et ad eadem verba in festo Annuntiationis *B. M. Virginis.* Item ad *Procidentes* vel *Procidens* adoravit eum. Etiam post Consecrationem, vel si Venerabile expositum sit; quotiescunque veniunt ad medium, vel ab eo recedunt, vel per medium transeunt, non sub Missa

R

tantum

tantum aut alio Officio Divino, sed etiam extra illud semper uno genu flectunt, quod & Cantor Venerabili exposito facit, dum offert Antiphonam ad *Nunc dimittis*, etsi maneat in loco suo.

8. Versus chorum ad orationes utroque genu flectitur in Missis defunctorum & teriarum Adventus, Quadragesimæ, Quatuor Temporum & Vigiliarum, quæ jejunantur, exceptis Vigilijs Paschæ, Pentecostes, Nativitatis Domini, & Quatuor Temporibus Pentecostes. Vide Parte 1. Tit. 17. n. 5. Prædictis diebus dum post Elevationem versus altare genuflexi oraverunt in cruce, non est necesse, ut ad *Pater noster* se vertant ad chorum, sed versus altare genuflexionem continent usque ad *Pax Domini*, vel *Agnus Dei*. Item versus chorum utroque genu flectitur. Ad *Descendit de Cælis*, usque ad *Et Homo factus est*, inclusivè. In Missa de Spiritu sancto ad Versum: *Veni sancte Spiritus* usque ad finem; ad Tractum *Adjuvanos*. Ad Hymnum, *Veni Creator Spiritus*. Dum vero prædictus Hymnus cantatur pro felici renovatione studiorum, in Investitionibus, Professionibus, aut Confraternitatibus, &c. sint genuflexi versus altare. Ad *Tota pulchra es*. Ad preces & orationes feriales. Ad preces in Officio Defunctorum usque ad ultimum *Requiescant in Pace*. Ad Antiphonas B. M. Virginis. *Salve Regina*. *Alma Redemptoris*. *Ave Regina*, exceptis Dominicis diebus incipiendo à Completorio sabbati inclusivè. In Psalmis Gradualibus ad *Kyrieleson*. Sub Psalmis Pœnitentialibus: quando vero post prandium privatim leguntur, sint genuflexi versus altare, Fratres Novitij & Studiosi post prandium & cœnam extra stalla in medio genuflexi, orant preces in cruce, Psalmos Pœnitentiales, Litanias de B. Virgine: & alia quæ secundum Provinciæ consuetudinem illis temporibus orari solent. Tempore autem Nocturno, quando preces in cruce Recollectioni subjunguntur, manere possunt in stallis suis inferioribus. Ad Salutationem Angelicam post Completorium, nisi sit standum. Ad *De profundis*: post Completorium. Ad *Sacrofancta*. Quando post summum Sacrum datur benedictio cum Venerabili, & deinde à choro receditur, prius *Sacrofancta* legant maneatque genuflexi versus altare.

9. Ad

9. Ad *Te ergo quesumus* usque ad *Redemisti* inclusive, genuflectitur versus chorum, nisi sub hoc versu detur benedictio cum Venerabili Sacramento: tum enim versus altare flectitur. Idem fiat ad *Tantum ergo Sacramentum* (si in Hymno canetur vel legatur, usque ad *Defectui*) Ad Versiculum: *O crux ave spes unica*, usque ad *Dona veniam*, etiam tempore Paschali. Laudabile quoque foret, si flecteretur ad penultimum Versum in Hymno Nativitatis Domini. *Nos quoque qui Sancto tuo, &c.* ita Cæremoniale Romanum.

10. Dum Cantores & alij in medio cantant, ad quæ flectendum est, semper versus altare flectunt.

11. In festo S. Marci & feriis Rogationum sub Litanijis usque ad S. MARIA versus altare, ad ea, quæ post processionem cantanda restant, versus chorum flectant; ad omnes alias Litanias, quæ in Ecclesijs nostris frequenter leguntur vel cantantur, flectatur versus altare.

12. Si contingat celebrari ad summum altare, dum in choro leguntur parvæ Horæ, sub Elevatione, non versus altare, sed versus chorum flectatur.

13. Generaliter Sacerdos advertat, quod nunquam dicendo orationes debet manere genuflexus, nisi ubi id specialiter notatum est, sic in Officio hebdomadæ majoris ad orationem *Respice quesumus Domine* Sacerdos genuflectit, alijs autem temporibus ad Versum *Dominus Vobiscum* surgit & stans legit orationem vel orationes.

14. Quodocunque flectunt vultibus ad invicem versis, dum surgunt (non ante, quando flectunt) anteriorem partem stallorum osculantur, manibus super extensis; advertendum, quod omnes simul & æqualiter id ipsum faciant. Quædam adhuc alia de genuflexionibus suis locis dicentur.



TITVLVS IX.

De Inclinationibus.

1. **T**Riplex datur inclinatio sub Officiis Divinis ut Parte 4. dictum est. Una capitis, altera humerorum. 3tia ipsius corporis per profundam incurvationem, profunda autem incurvatio censetur illa, si manus ad genua, si extenderentur, possent pertingere.

2do. Quando ab his qui in stallis stant versus altare fit inclinatio, non fiat profunda sed pro rei exigentia, humerorum aut capitis tantum. Notandum tamen, quod ad nomen *JESUS, & Sanguis Christi*: inclinatur, quasiatur, profundè, si versus chorum, mediocriter si versus altare.

3tio. Versus altare mediocriter inclinatur: ad *Humiliate capita vestra Deo*. In fine Collectarum ad illa verba *Per Dominum nostrum Iesum Christum, &c.* vel, *Qui tecum vivit & regnat, &c.* vel, *Qui vivit & regnas* usque ad *Per omnia secula, &c.* exclusive & universaliter ad omnes Collectas sub quibus chorus stat versus altare, sive: *Per eundem Christum Dominum nostrum*, sive per *Qui vivit & regnas, &c.* concludantur. Fit inclinatio, item in Missa ad intonationem Hymni Angelici *Gloria in Excelsis Deo*. Ad *Credo in unum Deum*. Ad benedictionem vero in fine Missæ, idem est ad verba, & *Verbum caro factum est* genuflectatur: unde Cantor Antiphonam *Hec est*, non incipiat, nisi post lecta præ dicta verba. Cantores in medio Antiphonas offerentes altari ante & post oblationem profunde & ei cui offerunt mediocriter inclinant, is cui offertur offerenti caput inclinat si sint paris conditionis. Si verò Offerens sit Sacerdos, & Accipiens non sit, tum Accipiens etiam mediocriter se inclinat Offerenti. Toties, quoties altare majus transeunt, fit profunda inclinatio. Nisi sit expositum **Venerabile**, tum enim flectitur. Nota: inter altare & pulpitum non transitur. Venientes ad domum Capitularem & exeuntes aut per medium vel in aliis locis publicis crucem,

imaginem B. M. V. &c. transeuntes mediocrem faciunt reverentiam. Item Fratres inter se : sive accedentes, recedentes aut transeuntes saltem per capitis inclinationem & caputij depositionem, nisi personæ dignitas majorem requirat, reverentiam faciant. In Matutinis ad benedictiones ante Lectiones & sub clausulis dum dicitur : *Tu autem Domine, &c.* Lector profunde inclinatur. In Prima vero & Completorio, quia Lectiones breves Versicularius suo legit loco, tantum inclinatur mediocriter.

4. Officiator in initio omnium Horarum, postquam dixit *Deus in adjutorium, &c.* & sub initio Collectarum ad *Oremus*, & quotiescunque occurrit in Collecta nomen *JESU, Mariae, Francisci*, caput cruci inclinatur. In reliquis inclinationibus conformabit se choro, nisi quod dum stat in stallo suo transverso ipse versus altare, etsi alij ad se conversi inclinent. Item Versicularij, Cantores, alique postquam Antiphonam, Psalmum aut Hymnum inceperunt versus altare inclinant, quod observandum etsi chorus ad se conversus inclinatur, v. g. ad *Ave maris stella. Salve Regina, &c.* Caput quoque inclinant omnes generaliter toties, quoties in choro stantes se ad altare majus convertunt, vel ab eo se avertunt. Pro quo tamen observandum, ut dum se ab altari avertunt ad faciendam reverentiam v. g. ad nomen *Mariæ, Francisci, &c.* Ant dum se ad altare convertunt, mox facienda sit reverentia v. g. ob clausulas finales Collectarum, tunc ratione aversionis aut conversionis ad altare, non debet fieri alia distincta inclinatio.

5. Versus chorum mediocriter inclinatur humerorum incurvatione ad nomen *MARIÆ*, quod si sanctissimum hoc nomen sub Missa in Evangelio cantatur, versus altare inclinatur. Item ad illa verba : *Salve sancta parens. O gloriosa Domina. Ave maris stella. Regina celi. Salve Regina. Alma Redemptoris. Ave Regina cælorum*, si ad supra dicta retur. Ad clausulas Antiphonarum, *Pro nobis Christum exora. Ora pro nobis Deum.* Item ad Antiphonas *Salve sancte pater. S. Franciscus*, & quotiescunque hoc sanctum nomen exprimitur.

6. Versus chorum profunde inclinatur, quotiescunque legitur sub Officio Divino *Pater noster. Ave Maria. Credo*, nisi ob temporis

occurrentiam sit flectendum. Quodocunque nominatur *Sanctissima Trinitas*, sive in fine Psalmorum, Hymnorum, vel in Antiphonis, Responsoriis, aut alio quocunque modo. Excepto *Symbolo Athanasii*, ubi ob nimias inclinationes alioquin faciendas sufficit detecto capite stare & inclinare in fine ad *Gloria Patri, &c.* Quotiescunque nominatur nomen *IESU, & Sanguis Christi*, si versus chorum stetur. Ad *Sit nomen Domini benedictum*, in Prima. *Dominus nos custodiat*, in Completorio. Semper ad *Gloria Patri*. Ad ultimum Versum omnium Hymnorum terminantium ad *Ss. Trinitatem*. Ad Confessionem tam Sacerdotis, quam chori. Ad absolutionem *Misereatur, &c.* Ad *Indulgentiam, &c.* Ad primam Collectam Missæ & post Communionem. Ad primam Collectam Vesperarum & Laudum, & Collectam aliarum Horarum. Ad *Pater noster*, & Collectam sub absolutione pro defunctis. Ad illa verba Hymni Angelici *Adoramus te. Gratias agimus tibi. Suscipe deprecationem nostram*. In Præfatione ad *Gratias agimus Domino Deo nostro*. In Symbolo ad *Simul adoratur*. Ad *Benedicamus Patrem & Filium cum sancto Spiritu*. Post Completorium, dum stando legitur Salutatio B. M. V. dum prima vice pronuntiatum nomen *MARIÆ* mediocriter inclinatur, deinde ad dictum nomen ob continuas alioquin inclinationes, non amplius inclinatur, sed ad nomen *JESUS*, & ad *Verbum caro factum est*: fit profunda inclinatio. Et ad *O salutaris hostia*.

7. Cum sedetur, & aliqua leguntur, ad quæ stantes vel flecterent, vel profunde inclinarent, ut in Missis de cruce, dum Epistola cantatur, *In nomine IESU omne genu flectatur*, sufficit caput inclinare. Dum in Officio pronuntiatum nomen Sancti illius, de quo est Officium, caput inclinatur, quæstatur.

8. Sub precibus Capitularibus ad primam Collectam. Post mensam ad *Gratias agimus tibi*. Ad *Benedictus Deus in donis suis, &c.* Ad *Retribuere dignare, &c.* Ad *Sit nomen Domini benedictum*, semper Ad *Pater noster* versus se invicem profundè inclinant.

9. Notandum quando præscribitur inclinatio capitis, id non ita stricte intelligendum est, saltem pro ijs qui assistunt in choro, ut tantum

tum fiat præcise ipsius capitis inclinatio, sed insuper requiritur aliqualis, etsi non totalis inclinatio humerorum. Transeuntes per chorum dum hic versus se inclinat, etiam illi inclinando se choro conforment.

TITULUS X.

De modo standi.

I. Versus chorum stant omnes, ad, Invitatorium, Hymnos, Psalmos omnes. Dum sine notis sit Officium, quando autem flectendum vel sedendum dicitur suis locis. Ad Antiphonas, Versiculos, absolutiones. Ad benedictiones in Matutino, ad primam 4tam & septimam, etiam ad nonam, si nona Lectio sit Homilia. Ad Responsorialia stant Cantor & Versicularius, qui illa legunt choris alternantibus pro singulis Nocturnis incipiendo à primo. Sub textu Evangelico, donec dicatur *Et reliqua*. Quid agendum ad nonam Lectionem in Matutinis solemmibus, quando Prælatus est Officiator, proprio loco dictum est. Ad *Te Deum laudamus*. *Nonum Responsorium*. *Cantica Benedictus*. *Magnificat*. *Nunc dimittis*. Ad Lectiones & Responsorialia in Officio parvo *B. M. Virginis*. Ad Symbolum Athanasij, Responsorialia brevia & Lectiones breves, excepto Versiculario, qui stat versus altare, ad *Dominus vobiscum* ante Collectam Horarum. Ad *Benedicamus Domino*. Ad *Fidelium anime*, in fine Horarum. Ad illa verba Confessionis Officiatoris *Et vobis Fratres* usque ad *Ideo precor*. Et iterum, ad *Et vos Fratres* usque ad absolutionem *Misereatur tui, &c.* inclusivè. Ad Antiphonas finales & Versiculos de S. Maria tempore Paschali, & extra illud, diebus Dominicis, à Completorio sabbati, idem est de Salutatione Angelica post Completorium. Ad *Divinum auxilium, &c.* *Cælorum candor*. *Vos Sancti*, & in Laudibus & Vesperis ad omnes Commemorationes & Suffragia. Ad Psalmos & preces Capitulares, ad Benedictionem & Gratias post mensam.

2. Sub Missa versa ad invicem facie statur ad *Asperges* : vel *Vidi aquam*.

aquam. Ad Introitum. Kyrie. Hymnum Angelicum. Symbolum Nyzenum. Graduale & Alleluja, dum à choro cantantur. Incensationem chori. Sanctus, Agnus Dei. Post Communionem, si cantetur & Antiphonam *Hæc est præclarum vas.*

3. Versus altare statur; dum inchoatur Versus: *Domine labia, &c. Convertite nos Deus, &c. Deus in adiutorium* usque ad *Gloria Patri* exclusive. Item ad Capitula, ad clausulas Collectarum primarum. Deinde ad omnes Collectas Commemorationum usque ad *Benedicamus Domino* exclusive. Ad Collectam *Dirigere* in prima. Ad Collectas B. M. V. in fine Officij tempore Paschali. Et extra illud diebus Dominicis & Sabbatinis. Ad Collectas de *S. Francisco* & de Sanctis Ordinis post Completorium. Ita tamen ut non vertant se ad altare, nisi dicto per Officiatorem *Oremus.* Et generaliter ad omnes Collectas, exceptis, prima, & etiam post Communionem prima in Missa, Prima in Laudibus & Vesperis, & ad parvas Horas, ad quas versus chorum fit inclinatio. Item generaliter in Missis versus altare stat chorus, quoties Sacerdos in altari aliquid intonat. Dum intonat *Asperges*: vel *Vidi aquam.* Ad illius Versus *Ostende nobis Domine, &c.* & orationem. In Missa ad *Dominus vobiscum*, ad clausulas orationum, ad Evangelia, Præfationem, nisi fiat incensatio, ut numero præcedenti dictum est. Ad Orationem Dominicam usque ad *Agnus Dei.* Et post *Agnus Dei*, usque ad orationem post Communionem. Ad *Ite Missa est*, & *Deo gratias.* Ad ultimum Evangelium, & ad Collectam post, *Hæc est.*

4. Officiator stat. ad Confessionem chori, Absolutiones, Benedictiones, Collectas & Orationes: ut Titulo 7. n. 12. dictum. Tamen ex consuetudine Provinciæ nostræ, tempore vespertino post Litanias. Ad Versus & Collectas *Gratiam tuam quesumus Domine, &c.* & *Sanctissima Genitricis tue Sponsi, &c.* manet genuflexus.

5. Si Missa à Musicis cantetur, sub Introitu, Kyrie, Gloria, Credo & universaliter quando stat, tunc chorus stat versus altare, versus quod etiam flectit, dum flectendum est. Sub Epistola & Offertorio sedet ut alias.

TITULUS XI.

De modo sedendi.

1. **S**ub Horis Canonicis sedetur ad Lectiones & Martyrologium, exceptâ Vigiliâ Nativitatis Domini, de qua suo loco, ad Responsorialia, si sit Officium sine notis, Cantore & Versiculario stantibus, dum Responsorialia legunt, manentque stantes, donec Officiator benedictionem dedit pro sequenti Lectione ad Responsorialia brevia, item ad Responsorialia in Officio parvo B. M. V. omnes stant. Si Officium cantetur, etiam ad Responsorialia, quæ tum organo luduntur, uterque chorus sedet, versum autem Cantores in medio cantant. Deficiente organo. Alternantibus choris cantentur Responsorialia, versum autem cantant Cantor & Versicularius manentes tunc in loco suo.

2. Alternatim sedetur sub Psalmis, quibus etiam annumeratur canticum *Benedicite*. Dum Officium cantatur; excipe *Laudate Dominum de cælis*, & *Laudate Dominum omnes gentes*. Sub Psalmo *Laudate pueri Dominum*, postquam cantatum, *Sit nomen Domini benedictum*, sedere incipiunt. Sub Psalmis Gradualibus usque ad *Kyrie* exclusive. Et sub Vigilijs defunctorum, sub Psalmis, excepto *Laudate Dominum de cælis*, Antiphonis, Lectionibus, Responsorialibus, sedet uterque chorus, ad Responsorialia alternantibus choris Cantor & Versicularius stant. Si Vigilia solemniter cantentur. Ad Antiphonas statur. Ad Responsorialia alternantibus choris statur & sedetur. Ad nonum Responsorium ab utroque choro statur, Cantoribus illud in medio intonantibus, utroque choro prosequente, prout hactenus in Provincia consuetum est.

3. Quando alternatim sedetur, 2dus chorus sedere incipit.

4. In Missa sedetur ad *Epistolam*, & *Prophetias*: *Graduale*: Quod si alternatim cantetur, alternatim statur & sedetur, si pulsetur Organum, sedetur, ad *Tractum* alternatim, ad *Alleluja*, dum id Cantores in

S

medio

medio incipiunt, mox omnes surgunt & prosequuntur, ut moris est. Sub Versu chorus sedet, illius finem iterum chorus stans cantat. Ad *Offertorium*, nisi à choro sit cantandum, eo tamen absoluto sedetur usque ad incensationem, quæ si non fuerit; usque ad Præfationem.

5. Quando communitas sedet, nemini transeunti assurgit, nisi Patri Guardiano: si tamen in choro vel refectorio fuerit præsens R. A. P. Minister Provincialis, Tum Guardiano non assurgit, uti nec Ministro Provinciali, si communitati interfit Reverendissimus Pater Commissarius generalis, sed tum illi, sicut & aliis Sacerdotibus transeuntibus caput tantum inclinatur. Et soli Prælato digniori assurgit.

TITULUS XII.

De discooperiendi et cooperiendi capite.

1. **C**aput non media ex parte, sed totum nudandum est, quando est discooperiendum; & in tegendo, vel denudando, utraque manus, aut minimum dextra adhibetur.

2. Caput denudatur ad initia omnium Horarum usque ad *Alleluja* vel *Laus tibi Christe* inclusivè. Ad Invitatorium, Hymnos, Absolutiones. *Te Deum laudamus*. Psalmum *Laudate Dominum de caelis*, & *Laudate Dominum omnes gentes*. Cantica, *Benedictus*, *Magnificat*, *Nunc dimittis*. Totum Officium parvum B. V. M. *Confessionem*, *Symbolum Athanasij*. Item ad *Preiosa* usque ad finem Primæ. Ad Antiphonas finales B. M. V. ad quorumcunque Sanctorum Commemorationes, & Suffragia communia, ad omnes Collectas. Et generaliter caput denudandum est, quodcumque genuflectitur, exceptis Psalmis Pœnitentialibus & recollectione, & quotiescunque fit inclinatio sive versus altare, sive versus chorum. Si Venerabile sit expositum semper sunt capite detecto. Dum aliquid legunt vel cantant in medio, sive Lectiones sive aliquid aliud, vel dum soli in locis suis legunt Antiphonas, Responsorialia, &c. caput detegunt. Item quotiescunque
accedunt

accedunt vel transeunt per medium sive in choro, sive in Refectorio, &c.

3. Sub mensa sunt capite detecto ad benedictionem usque dum Præses signum dederit pro apponendis cibis. Dum Præses Communitatem alloquitur. Dum tabula Officiorum vel Patentes seu Mandata generalium, Prælatorum vel R. P. Ministri Provincialis leguntur. Post lectam Regulam ad ejus confirmationem, post lectum Testamentum ad benedictionem & maledictionem & ad verba exhortativa sanctissimi Patris nostri. Post mensam dum leguntur gratiæ. Tempore refectionis ad nomina JESUS, MARIA, &c. caput non denudatur sed tantum inclinatur.

4. In Missa: ad omnes Collectas. Ad Hymnum Angelicum, Evangelium, Symbolum, Præfationem, & à tintinnatione præliminari usque ad finem. Ad *Hæc est, &c.* & generaliter ad omnia tam in Missa, quam Horis, ad quæ nos ad altare convertimus aut inclinamus.

5. Quando præterea caput denudandum v. g. transeundo templum, cæmeterium: imagines Crucifixi, B. M. V. &c. aut alias honestas personas, devotio & urbanitas cuius dictabit.

6. Qui ob senium, aut quia catharrosi, aut ob aliam justam causam ad omnia supra dicta non possent absque notabili gravamine esse capite detecto, causam Superiori significant & habeantur excusati.

7. Ad alia hic non expressa, nisi honestas in quibusdam circumstantijs vel occurrentijs aliud dicter, poterunt esse capite tecto vel nudato, prout cuilibet fuerit commodum.

TITULUS XIII.

De Clamydam depositione.

1. **F**Ratres Sacerdotes Clerici & Laici sub Instructore existentes, à festo *Philippi & Jacobi* usque ad festum *Michaelis* in Conventu

S 2

non

non utuntur pallijs. Idem per totum annum ad domum Capitularem quando servandum Capitulum & ad Refectorium sine pallijs conveniunt : à festo tamen *Michaëlis* usque ad Majum exclusive , si in frigore commesturi , poterunt ad domum Capitularem pro legendo *De profundis* , & ad Refectorium palliati accedere. Ingressuri calefactorium , exceptis Prælati & Senibus pallium deponant.

2. Qui pulsant , lampadem , aut candelas in altari accendunt aut extinguunt. Qui in medio chori aliquid legunt vel cantant. Cantores dum in medio Antiphonas offerunt. Semper ad preces in cruce. Ad omnem expositionem & repositionem Venerabilis Sacramenti. Dum quis in Communitate culpam agnoscit aut pœnitet aut benedictionem petit. Lector mensæ ad *Iube Domne benedicere* , & finitâ mensâ ad *Tu autem Domine*. Ille cujus leguntur obedientiales, ad verba *TIBI IN VIRTUTE Sanctæ Obedientiæ* , dum admittendus ad professionem , aut sacros ordines vel per obedientiam ad alium Conventum migraturus consuetam facit petitionem. Ad Confessionem sacramentalem , item dum datur absolutio generalis. Qui ingrediuntur cameras A. R. P. Ministri Provincialis. Item Fratres Clerici & Laici sub Instructore ingredienti camera P. Guardiani chlamydem deponunt.

3. Ordinarij Ministri mensæ, item qui apponunt panes, cerevisiam fundunt , aut quid notabile ministrant Communitati, deponunt chlamydem , qui vero extra ordinem aliquid parvi momenti ministrant, aut portionem aliquam ab uno ad aliud latus deferunt , &c. necesse non est , quod idcirco Clamydem deponant.

3. Officiator chlamydem deponit dum Officiû inchoat, & ad Collectas Fratres interserviunt Sacris in Ecclesiis nostris sine clamyde, quam in alienis non deponunt.

TITULUS XIV.

De Signo Crucis formando.

1. **P**ollice omnes os signant signo crucis dum dicitur, *Domine labia :*
item ille qui oscitat. Pectus pollice signat , dum sonus horæ
auditur,

auditur, & dum tonitru ingruit. Frontem vero, os, & pectus signant ante Evangelium dum dicitur *Sequentia sancti Evangelij.*

2. Extensa manu crux formatur cum Officiatore in principio omnium Horarum, dum dicitur *Deus in adiutorium.* In Prima & Completorio ante *Confiteor* ad verba *Adjutorium nostrum.* Non vero quando idem dicitur in precibus, vel Psalmis nec post orationem *Sancta Maria: Omnes sancti, &c.* Dum ter repetitur *Deus in Adjutorium.* Item extensa manu se signant post *Confiteor* ad illa verba: *Indulgentiam, &c.* Ad *Dominus nos benedicat. & Benedicat & Custodiat nos.* Ad benedictionem Missæ, ad illa verba *In Nomine Patris, &c.* In ingressu & egressu Ecclesiæ ad sumptionem aquæ benedictæ. Quoties benedictio datur cum Venerabili Sacramento. Ante & post orationem in Cruce, ante scilicet, post terræ osculum, post vero antequam terram osculentur. Ad mensam dum dicitur *Benedic Domine nos.*

TITULUS XV.

De usu Campanarum.

1. Ad matutinum pulsatur major campana bis, ita ut in puncto duodecimæ ultimus pulsus detur per *Miserere* pro ut omnes pulsus debent esse aliquantulum prolixi, sub *Te Deum Laudamus* usque ad *Pleni sunt Cæli.* Dum vero matutinum cantatur usque ad *Te ergo quesumus,* & tum pulsatur utraque campana, sicut etiam in illis festivitibus 2dus pulsus ad matutinum datur utrâque campanâ, ad vespertas quoque bis pulsatur, & in magnis festivitibus 2dus pulsus fit utrâque campanâ, si altare sit incensandum ultimus pulsus protrahatur, usque dum Sacerdos est ad altare. Officiator non incipit Officium sive matutinum, sive alias horas nisi ultimo pulsu finito, qui ordinarie ultra unum *Miserere* non est protrahendus.

2. Quadrante ante Sextam pulsatur campana minor pro prima Missa, eritque simul signum ad legendum *Ave maris stella:* juxta Provinciam

vinciæ consuetudinem. In puncto horæ sextæ major campana unico pulsu pulsatur ad Primam : ad alias verò horas , si divisim legantur bis pulsatur : mediante semper morâ inter pulsum & pulsum.

3. Si in quibusdam Conventibus Missæ Conventuali non præmittatur hora , dantur ad eam duo pulsus , singuli protrahendi per tria circiter *Miserere* , si Missa jungatur Primæ & Tertiæ , tum ad Martyrologium non pulsatur , sed sub toto secundo Psalmo Tertiæ datur ultimus pulsus. Si alia Hora Missæ Conventuali præmittatur , & ad illam fit bis pulsatum , ad Missam non pulsatur nisi semel , sub 2do illius Horæ Psalmo , si Officium de Domina sequatur , pulsus fit sub ultimo Psalmo. In magnis festiuitatibus ultimus pulsus fiat utraque campana. Semper Missæ Conventuali præmittitur trina tintinnatio per congrua intervalla : Similiter trinæ tintinnationes sub hac missa fiunt , prima ad *Sanctus* , 2da ad elevationem hostiæ , 3tia ad elevationem calicis, sic ut ad quamlibet tintinnationem sexies, decies, plus minus una pars campanæ tangatur.

4. Mane horâ stâ in honorem Salutationis Angelicæ , horâ duodecima in honorem Passionis , adeoque semper etiam tempore Paschali erit oratio *Respice quæsumus* & Versus, *Qui passus est pro nobis*, &c. Post Completorium in honorem ejusdem Salutationis Angelicæ , minori campana pulsatur per *Miserere*. Huic pulsui præmittitur trina tintinnatio campana majori, inter quas ponatur mora unius *Ave Maria* Loco hujus pulsus triduo ante Pascha fit signum crepitaculo. Ad Completorium non pulsatur, nisi à Vesperis separatim cantetur.

5. major campana in puncto obitus alicujus Fratris pulsatur præmissa tintinnatione, quæ uno tractu fit circiter vigesies, pulsatur vero circiter per medium quadrantem horæ uno pulsu : quod si Frater ille mortuus fuerit de nocte sequenti mane post pulsum Salutationis Angelicæ, parvula mora interposita, fit tintinnatio & pulsus pro defuncto, quando funus ad Ecclesiam defertur, & dum terræ traditur, aut dum fit solemnis absolutio, utraque campana pulsatur.

6. In Vigilia festorum Ordinis, quibus Indulgentiæ conceduntur Sæcularibus, item Dedicationis & Patroni Ecclesiæ, & pridie Dominicæ

Confraternitatis, vesperi hora 7^{ima}, de hyeme vero hora sexta, seu post vespertinam collationem, tribus pausis magis vel minus prolixis pro qualitate festorum pulsatur utraque campana. Dum vero in Ecclesiis nostris servandæ preces solemnes: pridie fit unus pulsus utraque campana per medium quadrantem circiter.

7. Ad tonitru pulsatur major campana præmissa tintinnatione quod si circa nonam vel decimam noctis gravius tonitru ingruat, arbitrio Superioris accenduntur cerei benedicti & poterit legi matutinum.

8. In processibus in Ordine nostro servari solitis pulsatur utraque campana ab egressu Celebrantis à choro usque ad ejusdem regressum; nisi via qua fit processio esset nimis longa & ab Ecclesia remotior, tunc enim pulsatur tantum in egressu & regressu. Ad processiones civitatis, quas cohonestare solemus hora competente ante egressum tribus vicibus tintinnatur, ut Fratres ad chorum tempestivè convenire possint, Communitate verò egrediente, sicut & regrediente, pulsatur major campana, quodcumque vero processiones solemnes transeunt Conventum, præsertim dum transit Clerus cum Venerabili Sacramento, eodem modo quando processiones veniunt ad Ecclesias nostras tam in ingressu - quam egressu pulsatur utraque campana.

9. Ad Conciones habendas post missam, bis, primo ad Evangelium, ultimo ad post Communionem, ad eas quæ habendæ post Vesperas tantum semel circiter ad *Magnificat* pulsatur majori campana. Post pulsus tertio tintinnatur. Omnes etiam campanæ pulsantur ad *Gloria in Excelsis*: feria 5^{ta} in Cœna Domini, Sabbato sancto, & in Vigilia Pentecostes sed ratione Sabbati sancti vide dicta Part. 3. Titulo 6. n. II.

10. Minor campana Ecclesiæ pulsatur pro Missis privatis juxta ordinem in tabula obedientiæ designatum. Circa hunc pulsus advertendum, ut dum datur hora 10, pro ultimo sacro; Sacerdos non accedat ad altare, nisi sub 2^{do} Psalmo Sextæ: *Quomodo dilexi*. Durant autem pulsus ad Missas privatas, minimum per medium *Miserere*. Item in Completorio ad Psalmum *Ecce nunc benedicite*, vel si adjungatur

tur

tur Officium de Domina ad *Nunc dimittis*. Quo signo audito Fratres Laici laboribus relictis in choro comparebunt.

11. Minori etiam campana tintinnatur pro benedictione Venerabilis Sacramenti quando exponendum aut reponendum est, tintinnatio illa debet fieri tempestivè ita ut immediate post primum pulsus, si bis solum pulsetur tam ad Missam quam ad Vesperas fiat. Quod idem notandum in repositione, ut si post Sacrum habeatur Concio, antequam pro illa ultima vice pulsetur fiat tintinnatio, post Completorium vero ad *Cælorum candor* vigesies minimum ab una parte campanam tangendo.

12. Si sit disciplina, mane postquam Fratres excitati fuerint, à portario per unum *Pater noster* pulsetur campana: Refectorij, si insuper erit Capitulum P. Vicarij, subjungatur tintinnatio unica per unum *Pater noster*: ferijs VI. vel sabbato ad Capitulum P. Guardiani fiet tintinnatio duplex: Si P. Guardianus feria 2da vel 4ta Capitulum servare voluerit, quod ei liberum erit, fiet tintinnatio 2plex, ut omnibus innotescat P. Guardianum servaturum Capitulum, & omnes, alioquin à Capitulo Vicarij juxta Provinciæ consuetudinem liberi, comparere tenebuntur: si R. A. P. Minister Provinciæ Capitulum servare voluerit fiet tintinnatio triplex. Si tempore aliquo extraordinario convocandi soli Fratres Clerici v. g. ad laborem: fit una tintinnatio. Si tota Communitas v. g. assistendum Moribundo, vel aliam ob causam fit tintinnatio duplex.

13. Eadem campanella horis consuetis fit pulsus pro prandio & cœna per moram unius *Miserere*: item ad scholas aut convocationem pro Novitijs vel Fratribus junioribus, eadem etiam campanella vespere hora 7tima, & prima pomeridiana (exceptis diebus festivis, quibus semper silentium est) dantur pulsus pro silentio.



TITU.

TITULUS XVI.

De Psalmodia et Organo.

1. **T**onos Psalmorum, Hymnorum, Canticorum, Epistolæ : Evangelij, &c. vide in Cantorali Colonienſi : quod Alma Provincia noſtra recipit.
2. Attendatur à Superioribus localibus, ut pro ratione & qualitate feſtorum Tractum cantetur & legatur, caveaturque omnino præcipitania, ſicut & protractio deformis præſertim ultimarum ſyllabarum, ſed protracta paululum prima & penultima Verſus ſyllaba, alia cantentur & legantur uniformiter & æqualiter, nec unus alium præveniat in reſumendo, nec in finiendo ſequatur, ſed attendatur ad Præſidem vel Senioreſem cujuſcunq; chori. Id vero ſingulariter cavendum, ne unus chorus reſumat, antequam alter chorus Verſum ſuum finivit.
3. Qui intonat, ſive Officiator ſit, ſive Cantor, advertat, ut moderatum tonum ſervet, ne ſcilicet nimis ſit altus vel demiffus, & quantum fieri poteſt, ſemper ſit idem & æqualis. Si tamen à primo tono, quod ſumme cavendum, deviatum fuerit; non à quovis pro ſuo arbitrio, ſed à Præſide, vel ad ſignum ab ipſo datum, à Cantore reſumatur, pro ut fuerat inchoatum : differentia feſtorum, non tam per vocis elevationem vel ſubmiſſionem, quàm per protractionem & debitam pauſarum gravitatem fiat.
4. Initia Horarum *Domine labia, &c. Converte nos, &c. Deus in adjutorium* uſque ad *Alleluja* vel *Laus tibi Domine*, incluſive, idem eſt de canticis *Magnificat, Nunc dimittis & Benedictus* paulo Tractius dicantur quam alia : caveatur nihilominus, illa inordinata protractio, & quaſi in ſingulis ſyllabis paulatio dum Officium canitur in initio Horarum; & præcipue ad Verſum *Et cum ſpiritu tuo*, neque aliam convenit fieri protractionem in reſponſione, quam fuerit facta in inchoatione ab ipſo Officiatore.

T

5. Ca-

5. Caveat singulariter Organista, ne lusum organi indebite protrahat, aut nimium accelerando finiat, singulariter sub Missa attendat ad Sacerdotem, ut dum ille legenda vel agenda absolverit, Organista quoque det tonum finalem, casu tamen, quo non nihil protraheretur, Officiator tamdiu subsistet, nec aliquid intonabit, antequam Organista dederit tonum finalem.

6. In Missis & Officijs defunctorum, in Dominicis Adventus & Quadragesimæ, excepta 3tia Adventus, quæ dicitur *Gaudete*, & quarta Quadragesimæ, quæ dicitur, *Letare*, non est ulus organi. Uti nec in festis simplicibus aut seriis etiam Paschalibus, excepta feria 5ta in Cœna Domini ad *Gloria in Excelsis*, & Sabbato sancto. In Dominicis Confraternitatis, etsi in Adventu aut Quadragesima occurrentibus, poterit adhiberi organum. In vesperis Dominicalibus pulsetur organum ad *Hymnum* & ad *Magnificat* tantum. In aliis solemnibus Vesperis & Laudibus organum pulsetur in fine cujuslibet Psalmi, & alternatim ad singulos Versus Hymnorum & Canticorum, ita dum Cantores primum Versum Hymnorum vel Canticorum, idem est de sequentiis. Inceperunt organum eundem Versum prosequatur. Secundum Versum cantat Chorus & sic deinceps.

7. In Missa luditur organo hoc modo, cantato Introitu cum Versibus Organista Introitum resumit, & deinde ludit primum *Kyrie*. Idem est de *Gloria in Excelsis*, & deinde alternatim cantatur & pulsetur. Finita Epistola, ante & iterum post cantatum *Alleluja* luditur organo, ad *Sequentiam* si dicenda sit alternatim pulsetur. Item sub Offertorio usque ad Præfationem, ad primum & tertium *Sanctus*: deinde postquam cantatum à choro *Pleni sunt*, &c. resumitur organum, usque ad *Per omnia secula ante Pater noster*, advertat tamen Organista, ut sub elevatione modestiori ac suaviori sono pulsetur: Tum iterum sub primo & tertio *Agnus Dei*, usque dum dicendus est Versiculus *Dominus vobiscum*.

9. Dum Matutinum & Laudes cantantur, adhibetur organum. Ad Hymnos, Antiphonas, post Psalmos, & ad Cantica pulsetur ut n. 6. dictum est: & juxta Provinciæ nostræ consuetudinem Responsoria pulsentur organo, Versus vero integri cantantur. In Conventi-

ribus minoribus ubi adesse nequeunt octo Choristæ in Matutinis tenebrosis triduo ante Pascha, Responsorialia quoque, etsi tristi tono organo ludi possent. In quibusdam quoque solemnioribus festis, etsi Matutinum & Laudes non cantentur ad *Te Deum laudamus* organum pulsari solet.

10. Ad parvas Horas non est consuetum interponere organum: Hymnus *Veni Creator* per Octavam Pentecostes, tam in Vesperis quam ad Tertiam integer cantatur; aliis temporibus, dum cantandus, poterit adhiberi organum: dum Completorium cantatur. Est usus organi ad Hymnum *Te lucis*. Et canticum *Nunc dimittis* alternatim. Antiphona *Salva nos* ab organo repetitur. Ad Antiphonas finales de B. Virgine semper pulsari debet organum exceptis simplicibus & ferialibus diebus. Dicto Versu, Collecta, & divinum auxilium, &c. Quando Chorus legit secreto: *Pater noster*, *Ave Maria*, & *Credo* pulsabitur organum. Quo silente Chorus incipit *Novum sidus*, &c. usque ad *In volis*, &c. quod iterum luditur organo: post consuetam Collectam, Organista incipit *Vos Sancti*: Chorus deinde cantat *Orate*, &c. in fine iterum pulsatur organum. *Tota pulchra es*: alternatim pulsatur organo & cantatur.

11. Sabbato sancto finita Epistola, absque interventione organi statim à Celebrante intonatur 3tio *Alleluja*, & similiter à Choro toties repetitur: quibus absolutis parumper luditur organo, & mox cantatur Tractus more solito, Tractui subjungitur Evangelium non intercludente Organista,

12. In festis primæ classis aut ob concursum populi solemnibus, ut *Portiuncule* & *S. Antonij*: dum Officiator de Sacristia ad altare progreditur, & dum re divina peracta discedit: convenit pulsari organum.



TITVLVS XVII.

*De modo se habendi tempore Prandii, Cœnæ et
Collationis.*

1. **H**ora undecima, nisi ob multitudinem Pœnitentium aut aliam rationabilem causam iudicio Præsidis prandium paululum differendum foret, quod tamen in quantum possibile est, evitabitur; Dispensator ad spatium *Miserere* dat signum campanella Refectorii, & omnes conveniunt in domo Capitulari, ubi sedentes legunt Psalmum de profundis: deinde præsides jungit versum.

V. A porta inferi

R. Erue Domine animas eorum.

V. Requiescant in pace,

R. Amen.

V. Domine exaudi orationem meam

R. Et clamor meus ad te veniat.

V. Dominus vobiscum.

R. Et cum spiritu tuo.

OREMUS.

Absolve quæsumus Domine animas famulorum famularumque tuarum et omnium fidelium Defunctorum ab omni vinculo delictorum, ut in Resurrectionis gloria inter Sanctos et Electos tuos resuscitati respirent: Per Christum Dominum nostrum. R. Amen.

V. Requiescant in pace.

R. Amen.

2. Et

2. Et surgunt omnes factaque cruci reverentia, humerorum inclinatione, vadunt cum silentio bini & bini ad Refectorium, & hinc inde ad latera euntes, antequam se contra invicem verent, cruci vel imagini, quæ in capite mensæ est faciunt reverentiam, & dum Superior transit, inclinant. Dum omnes constiterunt, Officiator incipit *Benedicite* & cætera ut in usu Romano pro tempore consuetum: & dum dicit *Benedic nos*, omnes se signant signo crucis. Dum dicit *Hæc tua dona* facit crucem super panem & cerevisiam. In Conventibus in quibus domus Capitularis non est, conveniunt in Refectorio, ubi stantes legunt *De profundis* & alia faciunt, ut dictum est.

3. Lector in medio Refectorij deposito pallio dicit, *Iube Domne benedicere*, & profunde versus crucem inclinat, donec Officiator benedictionem absolverit, tunc omnes sedent ordine debito ad mensam, sic tamen ut extra casus necessitatis, nunquam contra se invicem, sed ad unum tantum mensæ latus sedeant, lector mensæ ascendit Cathedralam & omnibus sedentibus, ipse stans legit unam vel alteram periodum, tum Præses dat signum cultro mensam tangens, quo dato, si qui culpam habent, se prosternunt & post terræ osculum se erigentes genuflexam humiliter & intelligibiliter coram Præsidi agnoscunt, omnibus tamdiu ab actione quacunque vacantibus, quod etiam faciunt dum Præses Communitatem alloquitur. Si nulli culpam habeant; statim juniores Laici vel Clerici fundunt cerevisiam & apponunt panem. Minister antequam ullam portionem ad primam mensam deferat, 2dam portionem, etsi fieri potest simul etiam 3tiam præbet 2do Lectori & Ministro mensæ. Deinde assumens asserem, primam portionem sumendam præbet Præsidi: etsi adsit Pater Provinciae, illi 2dam, alioquin sine delectu personarum & portionum, vadit Minister ad dextram suam, quæ est sinistra Præsidis, ubi singuli, eo ordine, quo portiones in asserem collocatæ eas sumunt, deinde revertitur ad sinistram suam, præbetque portiones reliquis, qui in prima mensa sedent ad dexteram Præsidis: & tum consequenter iis qui sedent in mensa laterali. Si adsit Reverendissimus P. Commissarius Generalis, aut R. A. P. Minister Provincialis, illi servit junior Sacerdos, si

uterque interfuit Communitati, tunc Reverendissimo P. Commissario tantum servitur à Sacerdote.

4. 2dus Minister mensæ tollit scutellas : nec decet, quod in conspectu discumbentium ex pluribus scutellis colligat reliquias ciborum, ut sic scutellas in asserere accumulare suumque Officium citius expedire valeat, id enim honestati repugnat; sublatis ex parte scutellis, consideret ciborum qualitatem, ut inde prudenter concludat, quando sit tempus pro altera vice offerendi cerevisiam. Nisi ob numerosam Communitatem, alius pro 2da infusione deputatus sit.

5. Quando Præses componit mappam, signum est, Communitatem prandium absolvisse, & Lector mensæ cessat à lectione. Qui pœnitentiam fecerunt, jubentur surgere, & Fratres Laici (nisi ob senium aut aliam justam causam à Superiore eximantur) sicut & Fratres Clerici juniores tollunt mensam, quod ordinatè & absque strepitu fiat, deinde Præses bis pulsando mensam, dat signum (Sacerdotibus & hospitibus exceptis) surgendi & pocula auferendi : nullus accipiet plura quam bina qualiber manu. Mox unus guttulas, quæ forte ex poculis defluerunt, spongia abstergit, & alter scopulis colligit de mensa micas. Omnibus sublatis, primum Pœnitentes si sint, deinde Lectores & Ministri mensæ suas agnoscunt culpas.

6. Deinde Præses, nisi aliquid dicendum sit, dat signum, & Lector mensæ accedens ad medium præ via inclinatione dicit *Tu autem Domine Miserere nobis*, & facta iterum inclinatione recedit ad latus, interim respondetur *Deo gratias*. Quo dicto omnes surgunt, & facta cruci inclinatione se ad latera sistunt & Officiator prosequitur juxta Breviarium Romanum. Dum Psalmum *Miserere mei Deus* incepit, omnes simul versus crucem inclinant humeros & vadunt bini & bini ad chorum ibidemque gratias absolvunt. Dictis gratijs juxta Provinciæ consuetudinem oratur in cruce, & postmodum leguntur Psalmi Pœnitentiales.

7. In cœna omnia ut in prandio, excepto quod *Gratias*, Communitas dicat in Refectorio, post *Gratias* dicitur canticum *Magnificat*, & vadunt bini & bini ad chorum. Post *Magnificat* dicitur Hymnus *O gloriosa*

gloriosa Domina & Antiphona *Sub tuum praesidium* & Officiator loco suo in choro dicit :

ψ. *Ora pro nobis sancta Dei Genitrix,*

℞. *Ut digni efficiamur promissionibus Christi.*

Oremus. *Concede misericors Deus fragilitati praesidium, &c.* Per eundem, &c. Deinde leguntur preces in cruce, post illas Litaniam de B. Virgine cum consueta Antiphonis Versibus & Collectis. Ad Collectam *Sanctissima Genitricis tua sponsi, &c.* Fratres juniores se prosterunt, qua absoluta, P. Guardianus; ipso absente: P. Vicarius: utroque absente, dignior Sacerdos dat benedictionem, tempore hyemali post preces in cruce legitur aliquid ex pio libello pro Recollectione, hac finita, leguntur Litaniam, & alia ut supra.

8. Dato signo pro collatione omnes ad Refectorium conveniunt, ubi se lateraliter sistant, usque dum Praeses vadit ad locum suum, quod & alij faciunt, omnibus sedentibus Lector legit unam vel alteram periodum, deinde dicit, *Benedicite*, Officiator respondet *Potum servorum suorum benedicat Rex Angelorum*, faciens crucem super potum, qui prae- vae positus fuit in medio Refectorij, & à Communitate respondetur *Amen*; & mox Ministri mensae fundunt cerevisiam, cum Lector aliquantis perlegit, Praeses jubet eum sumere collationem, dicens: *Sumat collationem*, qui sumpta collationis parte continuat lectionem, donec Praeses iterum dicat *Bibat si placet*, & tum pro altera vice Minister mensae fundit cerevisiam, Lector vero iterum pergit legere, donec Praeses dicat: *Perficiat collationem*. Quo dicto tollitur mensa, Lector autem peracta collatione legit Martyrologium. Deinde Praeses dicit *Bibant volentes*, & paulo post dat signum pro tollendis poculis, quibus sublatis, & postquam Lector & Minister mensae agnoverunt culpas, Praeses dat signum, cum omnibus surgit & incipit Psalmum *Miserere mei Deus*, & facta cruci reverentia, bini & bini vadunt ad chororum; leguntur orationes in cruce, & alia fiunt ut supra.

9. In Vigilia festi Corporis Christi, & in majori hebdomada quando vesperi cantatur Matutinum, tunc illo absoluto sumetur à Communitate collatio, & non immediate post finitum Completorium.

10. In

10. In 2da mensa pro hospitibus, aliquantisper legatur ex pio aliquo libro, deinde Præses dicit, *Tu autem Domine miserere nobis.* &c. *Deo gratias* & religiose colloquuntur.

11. Dum sub prandio audito horæ duodecimæ pulsu tintinnatur in nostra Ecclesia, Præses mensæ dat aliquod signum & Fratres Laici & Clerici qui sedent in extremitatibus mensæ in medio stantes vel genuflexi pro ratione temporis junctis manibus orant *Pater noster*, alij verò qui ad mensam manent, audito Præsidis signo à comestione cessant, & junctis manibus orant orationem Domin. vel Antiph. *Xtus factus* cum tertio *Ave Maria* distribuendo Antiph. & orat. Angel. prout fit sub Angelus Dñi, subjungitur Vers. *Proprio filio.* & Collecta *Respice quasi.*

12. Sub mensa strictissimum servandum silentium, & à risu omniq; inordinata actione abstinendum.

TITULUS XVIII.

De Lectione Mensali.

1. **L**ectiones ad mensam sub Prandio sunt quatuor, sub Cœna & Collatione tres.

2. Lectio prima semper est ex sacra Scriptura cum Postilla; sub prandio ex veteri, sub cœna & collatione ex novo Testamento. 2da sub prandio ex Medulla S. Evangelij Patris der Noye, vel alio pio Authore idiomate latino. 3tia. Martyrologium. 4ta. Vita Sanctorum. Sub cœna & collatione 2da Lectio Martyrologium, tertia germanica ex Patre Rodericio Soc. Jes. vel alio pio Asceta.

3. Hic modus servatur semper exceptis temporibus & diebus mox specificandis quibus 2da Lectio sub prandio & 3tia sub cœna & collatione frequenter variatur vel aliqua ex toto omittitur. Itaque

4. 2da Lectio est ex S. Bernardo in festis Circumcisionis Domini, Epiphaniæ & per Octavam: Conversionis S. Pauli: Purificationis B. M. V. Feria 4ta Cinerum & sequentibus ferijs 5ta & sexta & Sabbato: quibus leguntur sermones qui habentur in capite jejunijs.

5to. A Dominica Ima Quadragesimæ usque ad Dominicam quartam

tam leguntur ex S. Bernado sermones in Psalmum *Qui habitat* : à Dominica quarta ad Feriam 5tam in Coena Domini exclusive ex Authore pio scribente de Passione Domini idiomate germanico Antonio de Guevarra, Stanishurstio vel alio exceptis Dominica in Palmis & festo Annuntiationis B. M. Virg. in quibus 2da Lectio ex S. Bernado.

6. In Coena Domini sub toto prandio & coena ex S. Bernado sermones *Hi sunt dies* : *Sedisti ad mensam divitis*.

7. Feria 6ta Parasceves sermo ex S. Bernado de Passione Domini : sub collatione de Lamentatione Virginis MARIÆ totum sine cantu.

8. In Vigilia Paschæ sunt 4. Lectiones uti alijs temporibus, 2da ex S. Bernado de 7tem signaculis quæ solvit Agnus : & continuatur 2da Lect. ex eodem S. Bernard. Dominica Paschæ Feriâ secundâ & tertiâ.

9. In festo Ascensionis, Pentecostes Feriâ 2dâ & 3tiâ, 2da Lectio ex S. Bernado.

10. In festo Corporis Christi & per Octavam, 2da Lectio ex libro 4. Thomæ à Kempis.

11. In festis Nativitatis S. Joannis Baptistæ, Ss. Apostolorum Petri & Pauli, S. Mariæ Magdalenzæ, Assumptionis & Nativitatis Bñæ Virginis MARIÆ, S. Michaelis Archangeli, Omnium Sanctorum (omissis 3tio & quarto sermonibus) in festo Nativitatis Domini nostri JESU CHRISTI & per Octavam 2da Lectio ex S. Bernado.

12. A primo May leguntur sub prandio Declarationes in Regulam Nicolai III. Clementis V. Innocentij XI. & XII. Statuta Generalia & Provincialia, & deinde Divus Bonavent. *De sex alis Seraphicis*.

13. A 2do Novemb. iterum Declarationes & Statuta ut supra. Post Statuta legitur Expositio R. Patris Kerckhove in Regulam idiomate germanico.

Observe : dum & quamdiu Declarationes Regulæ : Expositio leguntur, nulla alia Lectio legitur excepta Scriptura sancta & Martyrologio. Scripturæ quoque Lectio non diu protrahatur, sed post

quinque aut sex Versus cum correspondente Postilla, statim ad præmissa procedatur.

14. Absoluta Expositione in Regulam legitur vesperi Speculum Disciplinæ D. Bonaventuræ idiomate germanico.

15. In festis SS. aut Beatorum trium Ordinum, quorum in choro celebratur Officium, legitur vita eorum idiomate germanico ex Cronica R. A. P. Bernard. Sannig. idque ut citius absolvatur vita, in prandio loco 2dæ & 4tæ Lectionis & vesperi loco 3tiæ.

Nota quod si unum festum infra alterius Octavam occurrerit vel vita prioris necdum finita sit tunc continuatur Lectio prioris vitæ, in prandio & vesperi ex posterioris vita legitur & sic consequenter donec utraque sit absoluta.

Vita S. P. N. FRANCISCI in eisdem festo ac per totam Octavam cantatur ac simul sub prandio pro 4ta Lectione, & vesperi pro 3tia idiomate germanico legitur. Finita Octava intermittitur latina Lectio & continuatur germanica ex Patre Sannig.

16. Singulis feriis sextis per annum sub prandio legitur Regula idiomate latino & germanico alternatim: lectâ Regulâ subjungitur forma Professionis sine cantu, licet Regula cantata sit, & legens exprimit nomen suum. Vesperi sub collatione est exhortatio spiritualis vel expositio Regulæ. Observandum quod hanc Lectionem servans eandem inchoet dum Præses Lectori mensæ jubet ut sumat collationem. Lectione finita, jubet, more consueto, ut si placeat bibat.

17. Diebus Sabbatinis legitur Testamentum S. P. N. Francisci & subjunguntur verba exhortatoria ad Fratres cum maledictione contra Fratres male viventes.

18. Notandum generaliter quod si sub cœna primus Lector absolverit primam Lectionem antequam 2dus ascendat, incipiat legere eam quæ pro tertia assignatur. Dum vero 2dus ascendit legit Martyrologium & eo absoluto prosequitur tertiam à primo Lectore inchoatam.

TITU-

TITULUS XIX.

De quibusdam domesticis Consuetudinibus.

1. **C**oncionatores concionaturi, pridie in cœna vel collatione antequam detur signum ad comedendum petunt prostrati benedictionem, post meridiem vero prædicaturi; simili modo eandem petunt ipsa die prædicationis in prandio. Superior stans dat benedictionem per verba: *Dominus sit in corde, &c.* & postquam dixit *In nomine Patris & Filij & Spiritus sancti*, Communitas respondet *Amen*: si plures sint Concionaturi, benedictionem profert in numero plurali.
2. Concionator quamprimum ad Cathedram venit, format signum S. Crucis à fronte ad pectus dicens clarâ voce: *Im Nahmen des Vatters / &c.* & positis manibus hinc inde supra Cathedræ formam, benè precatur auditoribus dicens latinè & germanicè verba Pauli, 2. Cor. 13. *Gratia Domini nostri IESU Christi, & charitas Dei, & communicatio sancti Spiritus sit cum omnibus vobis, Amen.* Die Gnade unsers Herrn Jesu Christi / und die Liebe Gottes / und die Gemeinschaft des Heiligen Geistes sey mit euch allen / Amen. Et statim subjungit thema, de quo concionari intendit, latinè & germanicè, & postea dicit: *Ehe und zuvor ich von diesen und anderen dergleichen heiligen Worten / Euer Lieb und Andacht etwas weiters fürtrage / wollen wir umb Hülff und Beystand des H. Geistes bitten / fallen auf unsere Knie / und sprechen ein Vatter Unser und Englischen Gruss.* Surgens ab oratione dicit: *Euer Lieb und Andacht stehen auff / und bezeichnen sich mit dem H. Creutz sprechen:* *Im Nahmen / &c.* Formans Crucem à fronte ad pectus, Und hören an die Wort des H. Evangelij / welches uns beschreibet der H. Evangelist / talis, tali capite, und lautet wie folget. Legitque Evangelium de verbo ad verbum, quo finito, sepositoque libro Evangeliorum incipit concionari.

Concione finitâ in Parochijs & ubi moris est, dicit orationem communem germanicè : *Allmächtiger ewiger Gott* / *rc.* & deinde Confessionem generalem : *Ich armer sündiger Mensch* / *rc.* deum dicit : *Misereatur vestri omnipotens, &c. Indulgentiam absolutio-*
nem, &c. & benedicit formans crucem super populum : & recedit. Si verò aliquid sit publicandum, hoc facit Concione finita, antequam dicit orationem vel *Misereatur* : aut si pro aliqua necessitate cum auditoribus orandum est *Pater noster*, hoc fiat antequam dicit *Misereatur* ; ita ut *Misereatur & Indulgentiam* cum benedictione super populum sit ultimata conclusio ; quæ absolutio & benedictio fit, licet oratio vel confessio prædicta non dicatur.

3. Fratres qui sacros Ordines suscepturi sunt, genuflexi coram Communitate precabuntur ;

Reverendissime, præsentè Commissario generali, aut *Reverende Provinciali* præsentè, deinde : *Venerandi Adm. PP. & in Christo dilectissimi Fratres*, rogo vos propter amorem Dei : *Beatissimæ V. Mariae, S. P. N. Francisci & omnium Sanctorum*, quatenus pro me Deum orare dignemini, ut ordo *Sacerdotij, Diaconatus vel Subdiaconatus* quem ex mandato Superiorum suscepturus sum, cedat ad majorem Dei gloriam, Ordinis nostri & totius *Ecclesiæ utilitatem & animæ meæ salutem* primitias celebraturi omnia ut supra usque ad verbum *Dignemini* inclusivè. Deinde : *ut quia ex voluntate Superiorum crastina die Ss. incruenti Sacrificij primitias Deo oblaturus sum, ad tantum mysterium debite semper celebrandum per Dei gratiam dispositus esse valeam.*

Patres & Fratres migraturi ad alium Conventum : omnia ut supra, usque ad *Omnium Sanctorum* inclusivè. Deinde, ut quia ex obedientia, de hoc Conventu ad alium migraturus sum, si quem meis defectibus quovis modo scandalizaverim vel offenderim, mihi ignoscere Deumque pro me orare dignemini, quatenus hæc obedientiæ ordinatio cedat ad salutem animæ meæ.

Candidati ad habitum vel Fratres Novitij ad Professionem admitti desiderante s, ut supra ; usque ad verba, *Et omnium Sanctorum*, deinde *quatenus me ad habitum probationis (vel professionem) Seraphici Ordinis*

dinis vestri (vel nostri) admittere dignemini, ad agendam pœnitentiam, emendandam vitam meam, & Deo fideliter usque ad mortem serviendum. Postmodum Præses, pro rei exigentia, vel eos exhortatur ad perseverantiam & devotionem, vel v. g. Migraturis agit gratias, vel prout in his vel illis circumstantiis, prudentia dictaverit.

4. Qui sunt ituri foras, præsertim extra civitatem à Præsede Conventus benedictionem perant, idem faciant domum reversi, si verò P. Guardianus foret impeditus, per Portarium eidem reditum suum significare sufficit.

In domo locutoria sit imago Crucifixi aut D. Virginis, ubi Fratres de Conventu exeuntes genuflexi, introitum & exitum suum devotè recommendant hac brevi precandi formula.

V. Vias tuas demonstra nobis,

R. Et semitas tuas edoce nos ;

V. Utinam dirigantur viæ nostræ

R. Ad custodiendas justificationes tuas.

OREMUS.

Iter, actus, et voluntates nostras, quæsumus Domine in salutis tuæ prosperitate dispone, et inter omnes hujus viæ et vitæ varietates, tuo semper protegamur auxilio, per Christum Dominum nostrum. R. Amen.

Cum domum aliquam ingrediuntur, præmittant Salutationem B. Patris nostri in Regula commendatam & his verbis expressam : PAX HUIC DOMUI ; & respondetur à Socio : ET OMNIBUS INHABITANTIBUS EAM. Transeuntes per cœmeteria non obliviscantur psalmi DE PROFUNDIS. Intrans Ecclesias devotè orent : ADORAMUS TE DOMINE, &c.

5. Omnes Patres & Fratres hospites, idem est de ijs, qui triduo à Conventu absentes dum domum revertuntur, cum osculo sancto excipiendi sunt, eo quo sequitur modo : ij qui sunt pares, cum mediocri

inclinatione porrigendo sibi manus. Clerici vero & Laici si Sacerdotes excipiunt, vel illis vales faciunt genuflexi manus osculantur, Sacerdotes vero inclinati eis præbent dextram. Subditi, dum suum Superiorem localem excipiunt, genuflexi manum osculantur, hi parum inclinati eis gratias agant. Si verò Ministrum Provinciale, vel Patrem Provinciæ excipiunt, genuflexi extremum nodum Chordæ apprehendentes osculantur. Fratres hospites à loco hospitij recessuri, non omittant cum gratiarum actione valedicere Superiori & ab eo benedictionem petere.

6. Singulis diebus sabbatinis, vel si per festum fori impediuntur feriis 6tis juxta Provinciæ nostræ consuetudinem servatur lotio pedum, hora 3tia campanella Refectorij tintinnatur, interim Versicularij, quorum est pedes lavare de necessariis tempestivè provident. P. Instructor, aut ubi Instructor non est, P. Vicarius junctis manibus dicit
Dominus vobiscum. R. Et cum spiritu tuo.

OREMUS.

Actiones nostras quæsumus aspirando præveni et adjuvando proseguere, ut cuncta nostra oratio et operatio à te semper incipiat, et per te cepta finiatur: Per Christum Dominum nostrum. **R. Amen.** Deinde addit: *Adjutoriam nostrum in nomine Domini. R. Qui fecit cælum et terram.*

Durante Lotione à Fratribus vel Patribus aliquid ex S. Bernardo aut alio pio Auctore legitur. Illa finita, subjungitur Psalmus DE PROFUNDIS, cum consuetis Versiculis & Collectis.

7. Item diebus Sabbatinis aut ijs impeditis feriis 6tis, etiam in Vigiliis solemniorum festorum, si infra hebdomadam occurrant, scribitur tabula officiorum communium ut omnia ordinatè fiant.

8. In litterarum inscriptionibus, quam diligenter attendant quisque titulo notari debeat, neque aliquis alio utatur quam in Capitulari

culari tabula præscriptus est. Si scribatur Sacerdoti, cui ratione Officij in tabula titulus non datur, utentur hac formula: Junioribus: Religioso ac in Xto dilecto Patri: Senibus autem Vdo, &c.

Notandum autem quod Patri: si scribant alicui ex nostro Ordine, semper subjungendum Fratri, v. g. Adm. Rdo Patri vel Adm. Ven. Patri, Fratri N. N. &c.

Si extra Provinciam ad Patres, qui sunt de Recollectione litteræ dirigendæ Stricteris Observantiæ omittendum, & loco illius scribendum Fratrum Minorum Recollectorum.

9. Seedulæ Mortuariæ sint humiles, & quantum fieri potest uniformes, sequentis tenoris. Anno reparata salutis Millesimo, &c. die, Mensis, &c. hora, &c. in Conventu nostro Fratrum Minorum Stricteris Observantiæ, consuetis Ecclesiæ Sacramentis ritè præmunitus, inter adstantium Patrum ac Fratrum preces piè in Domino obdormivit, deinde subjungatur titulus, prout alicui ex tabula Capitulari vel Provinciæ consuetudine competit: v. g. Vdus. Adm. Pater Frater, vel Vdus Pater Frater, vel si Clericus aut Laicus fuerit, Religiosus & dilectus nobis in Xto Frater: post titulum N. N. deinde officium, si in actuali officio defungatur, v. g. Guardianus, vel Provinciæ Definitor, Lector, &c. addatur insuper, si titulum alium perpetuum habeat v. g. Lector emeritus, Guardianus emeritus, Lector jubilatus & Provinciæ Pater perpetuus, &c. Ætatis sue Anno, &c. Professionis, &c. Sacerdotij, &c. pro cuius animæ refrigerio precum ac Sacrificiorum vestrorum suffragia petimus propter Deum, paria vestris, ubi requisiti fuerimus, reddere paratissimi. Requiescat in pace.

10. Fratres qui ad Infirmos evocantur, memoriter teneant breves aliquas orationes jaculatorias, & pias mentis ad Deum excitationes, quibus & Infirmus sublevetur & assistentes ad pietatis affectum excitentur. Exhibito necessario obsequio, antequam discedant Infirmum, lectum ejus & cubiculum aspergant aqua benedicta dicentes Antiphonam Asperges me Domine, &c. Aspersione finita manu super Infirmum signum crucis producant, dicendo Benedictio Dei Omnipotentis Patris & Filij & Spiritus sancti descendat super te & maneat semper. Amen.

11. Die

11. Diebus Communionis omnes Fratres Clerici & Laici post primam vel tertiam in choro convenientes prostrati dicunt CONFITEOR, & absolute à chori Præsidi percepta pro meliori ad sacram Communionem dispositione sese reconciliant, dicendo ignoscat peto defectibus meis propter Deum; & reconciliatione facta orant quinquies *Pater & Ave Maria* in cruce. In locis ubi summum Sacrum immediate jungitur tertiam, aut ubi ob Sæcularium præsentiam in choro commodè non posset, consultum foret ut reconciliatio fieri mane post lectum *Ave maris stella*.

12. Quando Patentes Litteræ Prælatorum Generalium vel Provincialium in Communitate legendæ, lecturus dum eas de manu Præsidis accipit, primo, manum, deinde se erigens ipsas Patentes Litteras osculatur. Dum lectas reddit, primo eas, deinde manum Præsidis osculatur, ut de osculo manus sub Sacro solempni dictum est. Si Patentes illæ contineant Mandatum Obedientiæ tangens totam Communitatem, ad verba obedientiam significantia, depositis palliis mox omnes se prosternunt in terram; nisi sederint ad mensam, tum enim satis est deposito Caputio profundè se inclinare. Quod si vero unum vel alterum solum obedientia tangat, etiam hic de mensa surgens se prosternet, dum vero per obedientiam injungitur, aliquid quod ad ipsius Prælati mandantis Officium spectare videtur v. g. dum ex Mandato Provincialis Guardianus executurus aliquam Sententiam à Provinciali dictatam; dum quis examinaturus Confessarios, &c. sufficit, quod illi, quibus hoc mandatur profundè inclinent.

TITULUS XX.

*Formula Dimissorialium ordinandorum vel
approbandorum.*

*Supplica ad Ordinarium pro ordinandis
Fratribus.*

Reve-

Reverendissime ac Celsissime Princeps, &c.
Domine Clementissime.

EGO *infra scriptus Ordinis Fratrum Minorum strictioris Observantia in Conventu N. Guardianus, prævio sacramentorum manuum osculo humillimè supplico Reverendissimæ Celsitudini Vestræ, ut ad promovendum Dei optimi gloriam, Officii Divini decorem, et Ecclesiæ Orthodoxæ bonum, Religiosos Fratres N. N. Subditos meos legitimè Professos, à R. P. Provinciali designatos, ætate, moribus, doctrina, reliquisque necessariis competenter instructos, ac nulla Ecclesiæ censura innodatos, petitâ præviâ ob Ecclesiæ utilitatem (si sint Subdiaconandi, vel Diaconandi) et necessitatem, (si sint Presbyterandi) in interstitiis dispensatione sacro N. Ordine insignire, clementissimè dignetur. Rogabo vicissim cum Conventu mihi commisso bonorum omnium Remuneratorem Deum, ut Reverendissimam Celsitudinem Vestræ Ecclesiæ et Patriæ diu servet incolumem in terris, et æternum coronet in cælis. Dabam in Conventu nostro N. Anno die sub meo chyrographo ac Conventûs Sigillo.*

Rmæ Celsitudinis Vestræ

minimus Servus.

X

Pro

Pro approbandis Patribus.

Reverendissime, &c.

Cum juxta S. Romanæ Ecclesiæ Ordinationem Confessarii Regulares Sacularium confessiones absque Ordinarii Approbatione nec licite nec valide excipere possint; cumque Provincia (vel Conventus) nostra . . . indigeat Confessariis pro hac N. Diocesi approbatis; Hinc est, quod ego infra scriptus N. humillime supplicem Reverendissimæ Celsitudini (dignitati) Vestræ, ut Religiosos in Xsto Patres, PP. N. N. Ordinis nostri Sacerdotes, legitime Professos, vitâ et doctrinâ ritè institutos, nullaque Ecclesiæ censura innodatos, ac à R. Patre Provinciali deputatos et per examen idoneos re-
pertos pro utriusque sexûs Sacularium confessionibus excipien-
dis gratiosè dignetur approbare. Deus ter optimus bonorum
Reparator, erit Rmæ Dignitati Vestræ merces magna nimis,
ita animitus opto et precor.

Rmæ, etc.

Humillimus in Christo Servus

TITULUS XXI.

*De quibusdam aliis Consuetudinibus certis anni
temporibus observandis.*

1. **I**N Adventu Antiphonæ majores ad MAGNIFICAT incipientes ab
IO. solemnizantur, & prima illarum per P. Vicarium ante Vesperas,

ras, deinde iterum sub Vesperis offertur Prælato, cantata Antiphona, solemniter intonatur MAGNIFICAT per duos Cantores in medio chori, idem fit diebus subsequens, in quibus dictæ Antiphonæ per primum Cantorem offeruntur successivè Patribus dignioribus, qui sunt in choro præsentibus. Et licet MAGNIFICAT solemniter canteretur, non fit tamen chori incensatio. Quando prædictæ Antiphonæ per modum Commemorationis recitantur, nulli offeruntur.

2. A Capitulo Officium fit 2plex, & cantatur: accenduntur candelæ in altari, & omnes, etsi à Choro alioquin liberi, comparere solent.

3. In Vigilia Nativitatis Domini mane medio sextæ inchoatur prima, sub cuius 2do Psalmo Portarius ad Capitulum pulsat, interim Diaconus induit se vestibus sacris violacei coloris, Acolythus & Versicularij induuntur superpelliceis, qui omnes parati tempestivè ad chorum conveniant, & dicta ab Officiatore oratione DOMINE DEUS OMNIPOTENS. Acolytha cum Cruce, & Versiculariis cum candelis accensis præcedentibus, sequente Diacono, deinde alijs in choro præsentibus processionaliter vadunt ad domum Capitularem, vel, ubi non est, ad Refectorium.

4. Ubi Acolythus sistit se cum Cruce ad pulpitem, quod est in medio, faciem vertens Diacono, Ceroferarij stant hinc inde à latere Diaconi facie versa ad altare. Diaconus dum Martyrologium cantat, omnes stant, usque ad verba: IN BETHLEHEM JUDÆ, quæ altiori voce cantantur, & tum omnes exceptis Ministris, qui sacris induti, genuflectunt: sic quod illud *In Bethlehẽm Judæ nascitur ex Maria Virgine factus homo* audiant genuflexi, statimque Diaconus paulo magis ad huc vocem elevans, cantat: *Nativitas Domini nostri JESU Christi secundum carnem*, ad quæ verba omnes exceptis supra memoratis Ministris humiliter se prosternunt. His cantatis omnes surgunt & sedent.

5. Et Diaconus Martyrologium ab illis verbis: EODEM DIE prosequitur usque ad finem in tono communi. Reliqua fiant more solito, nisi quod Diaconus cum Ministris adhuc ad pulpitem stans cantet

Lectionem brevem, qua cantata, reverentiam faciens cruci cum Ministris ad Sacristiam revertitur. Si tamen Vigilia Nativitatis inciderit in Dominicam, Martyrologium cum cæremonijs descriptis in choro cantetur, reliqua fiant sabbato præcedenti.

6. Finita Prima, omnes sedent, & accedit Sermonem de puero Jesu facturum, qui prostratus petit benedictionem; Sermone finito, & culpa dicta à Sermonicante, Superior servat Capitulum, & omissis consuetis Commendationibus, posset fieri initium à precibus.

7. His finitis jubeat Prælatus omnes sedere, & habita brevi aliqua & devota ad Fratres exhortatione, ipse coram Communitate, fatetur humiliter in genua provolutus suam culpam de negligentia & defectibus commissis, & tunc ob reverentiam omnes alij se prosternunt, & suas agnoscunt culpas & datur absolutio generalis quam vide infra.

8. Hæc, excepto, quod de Martyrologio & oratione de puero Jesu dictum, in omni absoluteione generali observari poterunt; & quoniam cum Prælato tota Communitas se prosternit, & culpam agnoscit, non erit conveniens ut etiam antecedenter eam agnoscat, si tamen quædam monenda sunt, quæ Novitios audire non expedit, poterunt illi post absoluteionem datam dimitti & Communitas tantisper detineri.

9. In festo *S. Raphaelis Archangeli* 16 Aprilis in universo Ordine statuta est renovatio Professionis à singulis utriusque sexûs ejusdem Ordinis in commemorationem initij Ordinis Minorum, quod S. P. N. Franciscus isto die Anno 1209 dedit, per Professionem suæ Regnæ in manibus Innocentij III. ad hujus devotionis augmentum in Provincia nostra ordinatum est, ut in ipso festo *S. Raphaelis Archangeli* in manibus Confessarij à singulis vota renoventur, sitque dies Communionis, & pridie ille ille, cujus erit lectionem spirituales servare, de renovatione Professionis in Communitate exhortationem faciet. Cum vero frequenter contigat festum *S. Raphaelis Archangeli* ob hebdomadam sanctam vel Paschalem transferri, hæc quoque devotio transferenda erit.

TITVLVS XXII.

De loco et ordine Patrum ac Fratrum in Choro.

1. **P**atris Guardiani locus est in medio stalli transverso secundi chori ; dum aliquid est cantandum vel legendum poterit se ad alium locum transferre prout magis commodum fuerit, quod si adsit R. A. P. Minister Provincialis, Pater Guardianus occupabit locum à parte eadem in stalli altari viciniori. Stallum imū Chori primi ordinariè occupat P. Vicarius , nisi aliqui ipso digniores locum habeant in illa parte.

2. Absente P. Guardiano, stallum illius P. Vicarius aut quicumque in choro Præses fuerit, occupabit, si vero P. Guardianus in Conventu fuerit & nesciatur an ad chorum venturus vel non , tunc sub recollectione & precibus in cruce , P. Vicarius aut chori Præses sistit se prope hebdomadarium.

Dum P. Guardianus est Officiator vel Hebdomadarius , P. Vicarij locus erit à parte non chori. Nisi fuerit Cantor scriptus, in illo casu occupabit stallum primi Cantoris.

3. Reliqui PP. Sacerdotes stalla occupabunt superiora , sic ut digniores sint versus altare primi secundum servatam hactenus consuetudinem. Fratres Clerici dum Officium inchoatur stant in inferioribus stallis & ad Versum *Sicut erat in principio*, facta prius altari, deinde Præsidi reverentia ascendunt ad stalla superiora, ad finem Officij iterum descendunt, factaque iterum altari, deinde Præsidi reverentia, in medio cum aliis legunt Antiphonam finalem de B.V. post Completorium ad dictam Antiphonam manent in stallis superioribus, sed descendunt post Antiphonam **VOS SANCTI DEI INCLYTI.**

4. Locus Hebdomadarij seu Officiatoris , per tabellam cum hac Inscriptione **CHORUS** & Cantorum cum hac Inscriptione **CANTOR** , ubivis denotatur ; & quantum possibile sit stallum gradui, per quem

ad medium descenditur vicinum, nisi locus ille à libro nimis foret remotus, Versicularius stat in stallo inferiori, ut librum dirigere possit, cui alius ex junioribus Clericis assistit. Alia sedilia inferiora occupant Fratres Laici, ita ut Seniores sint altari propinquo.

5. In quo autem quisque chori latere stare debeat, determinet Superior aut chori Præses, & quantum fieri potest, curetur, ut in utroque latere sit & personarum, & vocum æqualitas.



CÆ.